

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

mestni učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 17 in 18.

Ljubljana, 1. kimovca 1890.

XXX. leto.

Vsebina: Cesarjeva zahvala. — Prof. Fr. Orožen — Ljubljana: O zemljepisnem pouku. (Dalje.) — „Sl. N.“ Razstava izdelkov iz strokovnih šol v Ljubljani. — Odbor Matice Slovenske: Slovenska Beseda. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Naši dopisi: Ljubljana. — Iz Horjula. — Dobrova. — Iz kamniškega okraja. — Iz radovljiškega okraja. — Iz kranjskega okraja. — Iz Škocijana. — Iz Postojine. — Iz logaškega okraja. — Z Jesenice na Gorenjskem. — Iz Kobarida. S Tolminskega. — Iz Gorice. — Z Goriškega. — Z Dunaja. — Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Cesarjeva zahvala.

Njegovo c. in kr. Apostolsko Veličanstvo je blagoizvolilo izdati naslednje Najvišje ročno pismo:

Ljubi grof Taaffe!

Z globoko ganjenim srcem sem ob veseli priliki **poroke Svoje ljubljene hčere, nadvojvodinje Marije Valerije**, v čestitkah in zaverilih iz vseh rodovnarhije prejel najsijajneše dokaze ónega ljubeznipolnega sočutja, s katerim so zvesti Moji narodi od nekdanj spremljali dogodke v Moji rodovini.

Za vse te v najraznovrstnejših oblikah izražene pojave neizpremenljive zvestobe in udanosti izrekam vsem udeležnim korporacijam in posameznim osebam Svoje, Cesarice in Najinih ljubljenih otrok najprisrčnejšo zahvalo. V posebno zadovoljstvo pa Mi je, da je, kakor ob prejšnjih prilikah, tudi ta pot cela vrsta raznih ustanov in odmemb v zvezi z veselim praznikom v Moji rodovini, in da je blaženi spomin Moje hčere poročnega dne z deli dobrotljivosti in človekoljubja, ki bodo odslej nosila nje ime, zagotovljen za vse čase.

Naročam Vam, to Našo zahvalo dati na splošno znanje.

V Işlu, dné 31. malega srpana 1890.

Franc Jožef s. r.

O zemljepisnem pouku.

IX. Kakov namen ima risanje pri zemljepisnem pouku?

Neprecenljive važnosti in neobhodno potrebno je risanje pri zemljepisnem pouku za učitelja, kateri se bode posluževal risanja v slučajih, kjer ni dovolj jasen zemljevid. Učenec pa se bode učil s pripomočjo risanja dobro razumevati in s tem tudi brati, kar mu ponuja zemljevid. To se pa le dá doseči, ako že prvi pouk v zemljepisu začnemo s svinčnikom ali kredo v roki. Kar je otrok sam videl ali v prirodi ali pa na dobrem zemljevidu, to si mora vtisniti z risanjem in na ta način se bode dobro uporabilo risanje ter nam služilo kot izvrsten pripomoček pri zemljepisnem pouku, samo da se uporablja v pravi meri. Diesterweg pravi o risanju: „Kdor jedno uro riše, pridobi s tem več, kakor če deset ur samo gleda. Risanje se opira v prvi vrsti na razumno razkrojitev oblik. Kdor zna risati kako stvar, če tudi še tako preprosto, moral je gotovo dotično stvar dobro razumeti“. Kar pa velja o risanju v obče, to velja tudi o risanju pri zemljepisnem pouku. — Ali nam ne kaže pravega pota otrok sam, kako se je nam ravnati pri početnem pouku? Tri-, štiriletnemu otroku že se najbolj prikupiš, ako mu daš kredo ali svinčnik v roko. Ako otrok ne dobi koščeka popirja ali tablice, pa riše po steni, mizi i. t. d. Nikdar se ne rišejo reči popolnoma tako, kakoršne so; vsak riše samo to, kar se mu o kaki reči najbolj vtisne. Otrok n. pr. riše človeka po znanem načinu, da mu napravi za glavo mali krog, za vrat črtice, za truplo pa krog in s štirimi črtami zaznamenuje roke in noge. Slika res ni lepa, pa tudi ni smešna ali napačna, kar bi bila šele potem, ko bi n. pr. otrok človeku dal tri noge ali roke. Otrok namreč riše o moži izmed mnogih znakov samo to, kar se mu je najbolj vtisnilo v spomin.

Kakor smo doslej razvideli, treba učitelju narisati na deski načrt šolske sobe, a tudi učenci rišejo na tablici ali na popirji načrt. Hočemo pa doseči s tem, da se začenjajo

otroci zavedati. Odslej se uporabi mnogokrat deska ne samo po učitelji ampak tudi po učencih. Risali bomo po prvih izletih, da si vtisnemo to, kar smo skupno opazovali z učenci in na ta način dobimo polagoma šolskega okoliša načrt. Pri šolskem okoliši treba bode risati opazovane ceste, pota, važnejša poslopja, mostove, brvi, gore, reke, potoke itd. in sicer po navodilu učiteljevem, kateri mora seznaniti učence z važnejšimi topografičnimi znamenki. Če se pa neha nazorni nauk in obravnavamo kraje in zemljepisne posebnosti, katerih učenci ne poznajo več iz svojega opazovanja, moramo z zemljevidom začeti ter se nanj opirati pri pouku.

Prvi načrti, risani po učencih, ne bodo nikakor popolni. Treba tedaj na to delati, da se po večkratni vaji rišejo načrti vedno natančneje. Tako hočemo doseči, da si pridobi učenec pravi pojem o tem, kako se spoznava na zemljevidu prava velikost kakega kraja. Pospešilo pa bode naš namen, ako rišemo načrte po različnem merilu.

Risati moramo v vseh slučajih, v katerih nam zemljevid ni dovolj jasen. Na nastenskem zemljevidu Avstro-Ogrske n. pr. so mnoge pokrajine premale, da bi tudi bolj oddaljeni učenci vse natanko in jasno videli in treba bode take reči narisati v večjem merilu na deski. Zemljevidi pa tudi mnogokrat podajo več, nego je dejanski potrebno za ljudske šole. Preveč podrobnostij in posebnostij na zemljevidih moti učence in jim otežuje čitanje zemljevidov. Ta nedostatek pa se dá odpraviti s tem, da nariše učitelj na deski vsem očitno samo poglobitve stvari dotičnih dežel in sicer prav preprosto; učenci pa rišejo za učiteljem ter tako pazno sledijo pouku.

Na deski narisani načrti in obriski dežel nimajo nikakor namena izpodrivati zemljevide od pouka, temveč podati hočejo učencu preprostejšo sliko zemljevidovo in mu krepkeje vtisniti krajevne posebnosti. Ako imamo na zemljevidu te posebnosti dovolj jasno naznačene, bode učitelj pri pouku začel z zemlje-

vidom. Ako pa nimamo dovolj velikega in jasnega zemljevida, moramo si pomagati z risanjem ter narisati na deski priprosto in jasno sliko in tako pripomoči učencu, da razume zemljevid.

Ker pa je zemljepisnemu pouku v ljudski šoli kratko odmerjen čas, ne more učitelj zmirom vpričo na deski narisati posameznih pokrajin. V takih slučajih naj nariše dotično pokrajino pred poukom na desko ter se zadovolji s tem, da učenci prerišejo dotično. To se pa naj zgodi le izjemoma. Tudi na ta način se bodo učencu bolj vtisnile krajne posebnosti ter mu postale jasneje, in lažje bode spoznaval značilne posebnosti na zemljevidu. V obče ne moremo zahtevati od učencev ljudskih šol, da rišejo na pamet, ker je to dostikrat premudno in pretežko. Tudi tu se mora jemati v poštev učencev nadarjenost. Risanje učencev se bode moralo dostikrat omejiti na risanje važnih rek z bližnjimi mesti.

Takozvana risalna metoda pri zemljepisnem pouku ima še sedaj mnogo neprijateljev, kateri nečejo ničesar slišati o risanju. Zoper risanje na pamet ugovarjajo, da učenec zopet kmalu pozabi, kar je znal na pamet risati. Čemu se pa učimo na pamet pesmi in marsičesa družega, kar nam zopet izgine iz spomina? Prepričan sem po večletnih izkušnjah tudi pri deset- in najstletnih dečkih srednjih šol, da risalna metoda najbolj ugaja pri zemljepisnem pouku, ker se zemljevidova slika v glavnih potezah tako najbolj vtisne človeškemu spominu. Za odrasle učence srednjih šol in za pripravnike pa je risanje neogibno potrebno sredstvo pri zemljepisnem pouku. Tudi pri početnem pouku je risanje učencev

prav koristno in potrebno, akopram učencu večkrat izgine iz spomina, kar je prej narisal. Učitelju bode gotovo mnogo lažje poučevati, ako se pri ponavljanju opira na priprosto sliko, katero so učenci že risali in sedaj zopet ponavljajo.

Risanje pri zemljepisnem pouku v ljudskih šolah je tedaj neobhodno potrebno za učitelja in velike koristi za učence, kateri naj rišejo v slučajih, kjer pospešuje in olajša risanje zemljepisni pouk. Česar ne moremo doseči s samim opazovanjem zemeljske krogle (globus) in zemljevida, dosežemo z risanjem, s katerimi sredstvom lažje razumevamo zemljepisne oblike in si bolj vtisnemo zemljepisno stvarino.

Risanje pri zemljepisnem pouku se je uporabljalo doslej prav napčno. Mnogokrat so prerisali učenci brezmiselno kako deželo po zemljevidu ter pri tem potratili mnogo časa skoro brez nikake koristi. Roka se je privadila sicer malo risanja, a to je bil tudi ves uspeh. Ta spaka „risalne metode“ pomnožila ni nikakor zemljepisnega znanja v učencih in na ta način ne moremo spoznavati topografičnih odnošajev posameznih dežel. Škoda za zlati čas, kateri se trati na takov način. Izogibati se moramo te vrste risanju pri zemljepisnem pouku. Učenec ne sme prerisati zemljevida z nadrobnostimi, temveč on naj iz njega posname samo glavne poteze.

Že Rousseau zahteva v svojem „Emilu“ risanje pri zemljepisnem pouku: „Otrok naj si sam načrta zemljevid, kateri pa mora biti prav priprost ter iz početka obsežati samo dva predmeta. Tema naj polagoma pridružuje še druge predmete, kakor jih spoznava in se navadi ceniti njih daljavo in lež.“

Prof. Fr. Orožen. — Ljubljana.

Razstava izdelkov iz strokovnih šol v Ljubljani.*)

V veliki redutni dvorani je bila meseca mal. srpana zanimiva razstava: naša nova

*) Zaradi pomanjkanja prostora šele sedaj priobčimo ta članek, a priobčimo ga v prepričanju, da se naše učitelstvo zanima za ta zavod, katerega obiskuje tudi več učiteljskih otrok. Ured.

obratna zavoda sta povabila občinstvo, da se prepriča o rezultatih, ki se javljajo koncem dveletnega obstanka obeh šol. Vse, kar so izdelale mlade roke v teku minole šolske dobe, bodi-si z umom, bodi-si z roko, bilo

je lično razprostrto po širni dvorani, ter priča, da čas ni izgubljen, temveč prav dobro porabljen.

V prvem oddelku smo opazovali skoraj same produkte strokovne šole za umetno vezenje in šivanje čipek. Na dolgih mizah je ležala stoterna drobnina, pričenši pri skromnem, začetnem, uzornem potu pa do bogate in šopirne zlate tehnike. Šola ima do sedaj 2 oddelka. V prvem poučuje gospa M. Hlavka. Njene učenke so razstavile jako veliko zbirko. Tu vidimo Holbeinovo tehniko, križaste in pločaste vbode, smirniško tehniko, priprosto belo in rdeče vezenje — in kakor se že pravi vsem tem mnogoštevilnim sredstvom, s katerimi lepšamo tkanine. Skoro v vsaki tehniki so izvršena tudi praktična dela. Večina kaže jako spretne roke in obilo razuma za predmet. V zadregi smo, kaj bi preje imenovali in pohvalili; ko bi nam dopuščal prostor, bi najrajše našteli vse razpostavljene objekte, kajti vsi pričajo o spretnosti in nadarjenosti naše mladine. Zelo lepe so nekatere preproge v pločastem vbodu in perzijskih a-jourih, v prvi vrsti krasna zibeljna odeja, narejena po vzorci, ki ga je svoje dni na Dunaji umetno vezala učiteljica gospa Hlavka za našo cesaričinja. Razne zlate vezenine, par objektov, slikanih z iglo in nekaj ličnih blazinic vabi vsacega obiskovalca k sebi. Pozabiti ne smemo na lep namizni prt, ki krije v moškem oddelku veliko iztežno mizo. Delan je v narodni slovanski tehniki in kaže, da je s priprostimi sredstvi mogoče doseči velik uspeh. Neradi zapuščamo ta oddelek, a predno se ločimo od njega, ne pozabimo šivanih čipek, katere poučuje z jako finim ukusom gospa Hlavka v obeh oddelkih. Ti najnežnejši produkti ženske spretnosti, te „poetične cvetke“ med tkaninami so pač vredne, da postojimo pri njih. Vse glavne stroke so zastopane: Punto tirato in punto tagliato, Point lace in Point gaze, Reticello in Rosalina, Point filigran, krasne Point de Venise (beneške čipke) in druge tehnike — vse, vse je tu zbrano na ličnih bržunastih ploščah, hvaleč izbornu učiteljico in pridne učenke. Ni čuda, da vidimo pri tej mizi vedno

toliko ženstva — saj mora šivana čipka ganiti vsako žensko srce, ki ima kaj razuma za pravo lepoto in pravi lišp!

V drugem letniku poučuje gospica J. Förderlova, ki že toliko let deluje v tej stroki. Njen oddelek ima tehnike, ki vsled mnogobarvenosti, vsled zlata in drugih tkanin mamijo oko. V pravi vrsti zopet omenjamo vzornih prtičev: Perzijske a joure, fino belo vezenje, šareno vezenje, v katerem so zbrane skoro vse važnejše orientalske in eksotične tehnike, aplikacija in zlato vezenje. In koliko dovršenih objektov za vsekdanjo porabo in bogate salone! Prelepe mizice z vezanimi pločami, bodi si v raznobarveni svili ali pa v samem zlatu; mične pihljače in nežni klobuki, narejeni po čipkarski iz trakov; velika vrsta blazinic, okrašenih z ornamentami, krasne objekte v Broderie d' Espagne, velikanska stenska pregrinjala in dekoracije, deloma z drazimi tehnikami izvršene. Ne vemo, kaj bi tu bolj občudovali, lahkoživno kompozicijo in delo, ali ubrane barve, ki na surovem platnu delajo toliko efekta. S takimi preprogami se morajo pač ukusno olepšati stene; z malim trdom in malimi stroški se doseže velik uspeh. — Gospica Förderlova je razstavila nadalje jako fine žepne prtiče v aplikaciji na til, velikansko, originalno posteljno preprogo, sestoječo iz mnogih kvadratov, vrstečih se iz čipk in perzijskih a-jourov, začet mašni plašč v aplikaciji na belo svilo in še toliko vzornih del, da se človek mora čuditi, kako je mogoče v teku jednega leta toliko izdelkov s tako kvaliteto izdelati. Povsodi se javlja dober ukus, izborni čut za sestavo barv in precizno delo, tako da je težko ločiti se od tolike lepote.

Ako končno omenjamo, da sta učitelja risanja, gospoda J. Vesel in prof. Franke, razstavila tudi dokaj risarij, pričenši s priprostimi elementi in končavši z bogatimi raznobarvanimi monogrami, grbi in strokovnimi risarijami, ki so jih izdelale učenke obeh letnikov; da je učitelj družih teoretičnih predmetov prijavil zvezke z nalogami učenk, s katerih obiskovalec lahko sklepa o napredku in znanji posamičnih, podali smo površno

sliko o c. kr. obrtni strokovni šoli za umetno vezenje in šivanje čipek.

Stopimo k deškemu oddelku. Tu najprvo zagledamo mnogoštevilno risarij — vseh razpostavljenih in skup naloženih je menda blizu 2000. Učitelj g. Vesel nam je sistematično predložil ves učni navod v elementarnem prostem risanju, v geometrijskem in v projekcijskem risanju ter pokazal, koliko lepih uspehov se more doseči s pravim postopanjem in neumornim delovanjem. Prof. Franke je poučeval prosto risanje po modelih in razstavlja zanimivo zbirko dotičnih dijaških del, pri katerih se človek le čudi, da je mogoče v malem času dečke toliko izvežbati. Nekatere risarije iz obeh letnikov so v istini tako precizne, da mora biti najstrogejši kritik zadovoljen.

In sedaj praktična dela! Gospod J. Stirn je kot strgarski delovodja razstavil učni navod za strugarstvo, kadično garnituro, dva zelo lično izdelana krožnika s kupicami za jajca in razni drobiž. Med najlepše objekte spada izstruženo obešalo od hrastovine, ki se res javlja kot dovršeno delo ter dela čast učencu in mojstru. Vrh tega je oddelek g. Stirna sodeloval pri raznih družih predmetih, na pr. pri lepem pečnem zaslonu, pri mizah itd. ter povsodi svojo nalogo kaj častno dovršil.

Strgarskemu oddelku je sosed mizarski oddelek. V prvem letniku poučuje gosp. E. Cigoj, v drugem pa je delovodja g. And. Molnár. Učenci g. Cigoja so dali v razložbo dve lepi urni omari od hrastovega lesa, delani zelo natančno in solidno, lično visečo polico za knjige in vaze, visečo omarico z intarsijami in par ličnih stolov od macesnovega lesa. Nam najbolj ugaja viseča omarica, pravi „Kabinetstück“, ki se mora staviti med najlepša dela v izložbi. Tu se vidi na vseh objektih, da je priviletnik vestno izpolnil glavno točko učnega načrta, ki zahteva v prvo precizno in korektno delo, združeno z lepimi oblikami. Le odprimo jedno omarico — kako solidno je delana v najskrajnejših kotih, kako temeljita je konstrukcija in zveza posameznih delov! Menim, da vsak obiskovalec mora z menoj vred čestitati delovodji na

lepih uspehih. — S prvim letnikom v družbi je razstavil drugi letnik. Tu vidimo veliko iztežno mizo od mehkega lesa, lično otroško mizico z dvema klopéma, deloma polihromirano živimi barvami, par družih mizic od orehovine, visečo omarico „hišno apotheko“, ukusno garderobo, ki pa še ni popolnem dovršena in ljubko otročjo posteljico s krasnim pregrinjalom ob vzglavji, ki nosi na svili vezane Gregorčičeve verze:

Nad zibko jasna so nebesa

V nedolžnem srci je pokoj!

V tem oddelku je jako zanimivo opazovati, kako veliki efekti se morajo doseči s preprostimi sredstvi in vender more dotični objekt stati v vsakem salonu. Hišna oprava od mehkega lesa stane veliko manj, nego od trdega, a vender je lična in elegantna. Drugoletniki so s svojo izložbo pokazali, da so lepo napredovali. Nekateri objekti so res fino izdelani ter so v čast mojstru in dijakom; od dečkov, ki so se v dveh litih toliko naučili, smemo pač še mnogo pričakovati, predno preteče četrto in zadnje šolsko leto.

Zaduje mize nam kažejo uspehe rezbarskega oddelka. Tu je delovodja g. C. Mis, ki je poprej že več let v jednaki lastnosti posloval na Češkem. Učni navod rezbarstva nas popelje v začetne skrivnosti te umetnije. Tu vidimo, kako dečko prične in kako napreduje do dovršenih predmetov. Precizno rezljanje povsodi odlikuje izložene objekte, med katerimi je tudi več praktičnih stvarij, na pr. dva lepa okvira, ohišje za aneroid in termometer, krožnik itd. Tudi na mizarskih izdelkih je dokaj ličnih rezbarij, koje so izvršili učenci g. Misa. Povsod opazujemo pravilno rez in preprosto, a zato tembolj ugajajočo tehniko, ki kaže pravega strokovnjaka-učitelja. To velja posebno tudi o litih ornamentih od gipsa. Vsak učenec mora modelirati in iz sadre vlivati, a izpostavljeni kosi so res krasni, tako korektno in tako zavestno je izdelan vsak ornament, da si boljšega skoraj predstavljati ne moremo. Nam se zdi, da bi učni navod za modeliranje bil vsaki izložbi v čast tudi v velikih mestih, kjer so ljudje itak vajeni lepega in pravilnega

dela. Hospitant tega oddelka je izstavil dobro modelirano glavo po natori in s tem tudi pokazal, koliko je pričakovati v figuralnem oziru od naših nadarjenih dečkov. G. Mis je v kratkem času toliko dosegel, da je skorej neverjetno.

Ako končno omenimo, da je tudi učitelj ostalih teoretičnih predmetov, gosp. Anton Funtek, znani naš pesnik, položil na mize zvezke učencev, ki pričajo o rednem in

vztrajnem napredku v slovenščini, nemščini, matematiki in kaligrafiji, podali smo skromno sliko obširne razstave. Veseli nas iz srca, da je taka. Nov dokaz nam je o nadarjenosti naše krasne mladine, ob enem pa nam kaže marljivost učiteljskega zbora in poučuje merodajne kroge, kako so pravo pogodili z ustanovljenjem dveh obrtnih zavodov.

(Po „Sl. N.“)

Slovenska Beseda.

„Matica Slovenska“ razglašala nastopni stalni program „Slovenske Besede“, ki je po prejšnjem nekaj prenarejen:

Matice Slovenske odbor je sklenil izdajati znanstven list „Slovenska Beseda“, kateremu naj bi bil glavni namen, pospeševati razvoj našega književnega jezika ter določiti in utrditi jednotne pravilne oblike v govoru in pismu.

V ta namen se je imenovani odbor obrnil do nekaterih slovenskih jezikoslovcev ter skupno z njimi določil bodočemu listu stalni program. Po tem programu se bodo razpravljala v „Slovenski Besedi“ vsa vprašanja, tičoča se slovenske slovnice, katera še niso dognana ali še ne dosti razjasnjena; pri tem se določi, koliko se je ozirati na etimologijo, koliko na zgodovinski razvoj in koliko na fonetiko sedanjega živega jezika. List bode odmenjen slovenskemu jezikoslovju sploh, a najbolj se bode oziral na pravorečnost in jednotno pravilno pisavo. Vse dognane stvari se bodo zbirale, in na podlagi teh beležkov se bode mogla izdati slovenska pravopisna knjižica.

„Slovenska Beseda“ bode nadalje pospeševala pravilni razvoj slovenskega besedja v slovarskem oziru in si torej prizadevala pripomoči v to, da se natančno določijo pomeni besedam, kjer se kaže razlika v rabi, da se strokovno nazivoslovje (terminologija) razvije po svojstvu in pravilih slovenskega jezika in da se jezik ubogati iz nikakor še ne povse razkritih zakladov narodnega govora; v ta

namen bode list tudi prinašal iz raznih krajev zbirke takih besed, ki so ali sploh manj znane, ali imajo v različnih krajih različen pomen.

Najpripravnejši bodo v obče kratki spisi, ki se bodo držali omenjenih mej; sprejemale se bodo pa tudi kritike vseh slovenskih knjig z ozirom na njih jezik.

Vse to se bode zgolj stvarno razpravljalo; mirni in stvarni polemiki, katera uči polagoma spoznati resnico, bode „Slovenska Beseda“ na razpolaganje; a izključeno iz nje bode vse strastno in osebno napadanje in pikanje, za kar jamči uredništvo, kateremu je gledé tega pridržana pravica, da popravi in zavrne vse, kar bi se ne ujemalo s tem načelom.

Časopisa pride vsako leto na svetlo blizu dvanajst pôl v nedoločenih obdobjih, približno jedna pola vsak mesec. List prične izhajati, kadar se nabere dokaj gradiva.

To podjetje je pa le tedaj mogoče izvesti, ako se pridobi dovolj sotrudnikov, ki bi list podpirali z rednimi spisi. Odbor Matice Slovenske torej vabi vse slovenske razumnike na skupno delovanje ter jih uljudno prosi, naj z znanstvenimi razpravami, z mirno kritiko, pa tudi s kratkimi nasveti podpirajo to za razvoj slovenske knjižnosti prekristno podjetje, da v resnici doseže svoj namen. Dopise bode sprejemal od 10. kimovca t. l. dalje urednik bodočemu listu, gimn. prof. A. Bartel v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 29. mal. srpana 1890.

Odbor Matice Slovenske.

Knjiga Slovenska

XX. veku

*

Viteslav i Josip Radonievič.

Andrej Žvegel se je rodil v Gorjah dné 16. nov. 1828, učil se v Ljubljani in Pragi, u. doktor zdravilstva na Dunaju 17. febr. 1874. Brat mu Josip pa je bil rojen 29. febr. 1836, učil se v Ljubljani in na Dunaju, ter je zdaj deželni in državni kranjski poslanec, prevzvišeni grajščak v Grimšičah, baron Josef Schwegel. Oba brata sta bila vrla slovenska pisatelja.

Prvi se je na slovstvenem polju prikazal leta 1850 v „Novicah“, kjer je Viteslav Ž. (Žvegel) povedal „Misel o musealnem društvu“, češ, kakor se odmeva glas o združenju Slovencev, naj bi se tudi v beli Ljubljani zednila razna društva k občenemu, duševnemu življenju. „Kmetijsko društvo za se, slovensko društvo samotno, dogodivšino društvo ravno tako, prirodospitno društvo u tihem in samotno — vse le za se, in nazadnje le malo koristi (str. 198).“ — L. 1851 v dopisu iz Prage govori Viteslav Radonievič o češkem slovstvu preteklega leta ter pravi naposled: „Tudi česka matica je sklenila konversačni slovár izdati. Obseči ima vse vede, umetnosti itd. Izšel bo v 8 zvezkih po 50 pol. Na prosbo gospoda sourednika, da bi nekatere slovenskih pisateljev imenoval, kateri imajo obširne znanosti o narodnih, prirodnih, umetnih, starožitnih, deržavljanskih, historičnih pomerih svoje domovine, sim po svoji omejeni vednosti nekoliko tacihi imenoval. Vsaki, kdor hoče, se zamore oglasiti itd. (str. 33).“ — Str. 48—9 skazuje pod naslovom: „Da je v naših šolah rečniga poduka treba“, zakaj stariši po kmetih ne dajo svojih otrok v šole... „Mladina se ne uči v šolah tako, kakor bi se imela, da bi pravo veselje imela do šole, in da bi to, česar se je učila, tudi šolo zapustivši, v dobrem spominu in za rabo v vsakdanjim življenju ohranila. Vsiga tega je sedanjí poduk kriv, ki

le pamet nježne mladine obtežuje, njih občutke pa praznovati pusti, ali z drugimi besedami: formalnost se obdeluje, rečnost pa v nemar puša... Čas je tedaj, da se v ljudskih šolah formalnosti slovó dá, in vpelje rečni poduk (Anschauungsunterricht).“ — Str. 111 pripoveduje Viteslav Radonievič „Od podzemeljskih jam na Gorenském“, kako naj se v narodskem listu popisujejo, da bode narodu na mnogotero korist... „Ali tudi za krasočutje dajo svetle jame uzore. Staviteľstvo, ktero ima svoje uzore na drevesih, postavim, lipe slovenske, jele nemške, palme gerške itd., dobi tukaj uzor kamenitni, hrustaloviti na slopih, slopodah (Säulenreihe) in njih podstatah (Piedestal) in glavenih (Capital), kladih (Gebälke), tramenih (Friess) krasnih itd.“ — Domača umetnija. „Naj potrebniši opravilo naše umetnije je, da se dela učenih domačih ljudi razsvetlujejo in pravično razsodujejo. Napačno je, ako se vse domače samomogočno zaničuje ali nevedoma za čudež proglasuje. Ob kratkim čem danes opomniti gosp. Puharjevih svetlotiskov, ki so šli tudi v veličansko razstavo v London. Čim se naznačuje njegov pokrok u Daguer-skim svetlotisku? Glavna prednost je, da Puharjeve podobe stojé v prirodni legi, kar se pri dosedanjih drugih ni doseglo. Kje je tega uzrok? Uzrok je jedini, da je podobilo prozračno, da se radi tega podoba nasprotné lege s promenenjem stekla na drugo stran v prirodno lego promení (str. 115).“ Viteslav Radonievič.

Drugi — Josip Žvegel — jel je vrló pisati slovénski na višji gimnaziji, na pr. v petem razredu l. 1851 v Alojznici v domačem jeziku, v katerem je tekmoval s Jos. Stritarjem. Pisal je v vezani in nevezani besedi J. Ž—l ali J. Žvegelj na pr.: Igor Svatoslavič ali vojna Igorova; Elegija (Nesloge ljute strasti — na kvar in pogubo rodu

in vlasti); Kam (kjer sloga)? K slovesu (Večernica utonila tje za sinje gorice v upu boljše porodnice). Ponočne misli (Svitaj omlajena devica). Gazelica (Serce moje čiste ljubezni vedno bije za te, mati Slava). Pomladanski večer (Slave sini — Domovini — Vitevence na glavo! — Njo ljubiti, — Nji služiti — Vaše le naj geslo bo)! Gazelica (Doma, bratov, matere pozabiti — zapoved silovita). Sonet (Vremena sila nepoštene sreče pogubi mi mladosti cvetke zale). Cvetlica — lepota (Gnj. Ivanu). Pripovedka od serčne devojke (Elma i Rozvin). Vijolka, slavček in pesnik. Z Bogom (Daničica, kdaj da kraj me spet objame, kjer ljubezen mi živi? Iz temnote smertne jame neba klic me prebudi) itd.?

V „Slovenski Bčeli“ leta 1851, dné 1. junija je ponatisnjena pesmica „Pomladanski večer“ iz „Daničice“, tednika slovenske mladine v Alojzijevišču, in str. 166 pa iz „Slavije“, katero so spisovali latinski dijaki gimnazije Ljubljanske, „Sonet“ (Ljubiti znal sim dneva porodnico), spisal J. Radonievic. V drugem zvezku 15. avgusta, str. 53 „Gazelica (Dokler staro še na nebu solnce sije), iz „Daničice“; iz „Slavije“ pa str. 135 pesmica „Bučelni pik“. — Leta 1852, str. 6: „Hvaležno serce“ (Menzikov i Peter Vélíki). Ž. — Vožnja po ledu od sv. Petrograda do Korune (str. 35)“. — „Poletna noč v sv. Petrogradu (str. 59)“. — Boj z risom“ (str. 117)“. — „Lov tunov (str. 228)“. Ž.

„Zora jugoslavenska“, na svetlo dal R. Razlag leta 1853 u Zagrebu, ima pesmice, od kojih so neke prave cvetlice pesniškega polja (cf. Macun Zg. Štaj. str. 168): „Na grobu Prešerna“ (Dva soneta str. 65—66). „O slovesu“ (str. 64—65). 1. „Na bojišču“. 2. „Tožbe ljube“. 3. „Dve rožici“. Jos. Radonievic. — Drugemu sonetu sklep se glasi:

„Krepko boril se vèrni sin je Slave;
Častite ga, na grob mu vènc denite,
Ki mojstru pévcev krasil nije glave.

Tu k grobu njega bratje pristopite,
I hribje čujejo naj i dobrave,
Na grobu tom vzajemnost prisezite!“

„Slovensko Berilo“ za III. gimn. razred leta 1854: „Zimsko spanje prirode“. Iz češkega časopisa „Živa“. Poslovenil Žvegél (str. 129—135). Primeri tudi „Šolski Prijatelj“ leta 1855. IV.

„Novice“ leta 1853 str. 112 kažejo pomenljivo pesem „Življenje“ (Dete milo sladko spava, — Kaj mladenča nek' teži? — Mož nevtrudno zmir se vkvarja, — Zvezda zadnja na večeru obledí —). Str. 404 „Gorska cvetlica“, Jos. Žvegél. — Leta 1855 „Rožica“, Josip Radonievic.

„Glasnik Slovenski“ leta 1858, zv. II. št. 6, ima mično pesmico „Mati in sin“, zložil J. Radonievic, in str. 128—132 spisek „V Bledu“, kjer opisuje svojo domačijo, raj dežele kranjske, in mej drugimi rečmi pravi: „Pod skalo grada leží vas Grad, dalje gori Rečica, bolj na desni Podhom in Zasip, in proti goram v bregu Polšica, Višelnica, spodnje in zgornje Gorje. Tu prebiva preprosti, krepki narod slovenski, jedro gorenjskega plemena, možje čverste in terde postave, ženske lepe in zale. V sercu tega ljudstva še živi prava, neoskrunjena ljubezen do njih vere in domovine; ni jih še okužila olikanost premedenih nižav in mest, do njih še ne sežejo modrost in zvijače današnje omikanosti, ki jo toliko hvalijo, in ki v prosti zemlji le prerada dobre, zdrave kali pomori in hlupost in hinavšino v mlade serca vsadí. Da bi naš narod si ovaroval in ohranil svoj zdravi um in svojo pamet, da bi ga napačna izurjenost našega modrega veka saj prekmalo ne premotila in ne pogubila! — To sem večkrat mislil in goreče želel, kedar sem gori na visoki gori grada stal in sem ogledoval lepe, srečne kraje svoje domovine (str. 130)“ itd. — Leta 1859 „Arabci na Španskem“ (str. 176—178), spisal J. Radonievic.

V „Novicah“ leta 1860 je v razdelkih popisal J. Radonievic vožnjo „Iz Tersta v Aleksandrijo (str. 181—204)“. „S tem potopisom je častiti naš rojak, ki ga je imeniten poklic peljal v daljno Afriko, začel popis egiptovske dežele, iz katere je obljubil našim bravcom povedati mnogo zanimivega o zemlji in ljudstvu tamošnjem“, pravi vredništvo.

Dné 11. decembra leta 1859 odpelje malo družbo iz Tersta ter pripelje 17. decembra v Aleksandrijo parobrod „Amerika“. „Kapitan Marko Florio, verl Kotorčan, čistega slovanskega plemena, dobro znan v jadranskem in srednjem morji, vidi krog sebe družbo, ki je vsa po nemški med seboj kramljala, ter se temu grozno čudi; on govori svoj materni jezik, laški, francoski, angleški, rusovski in turški, za nemškega pa mu ni mar, — kapitanu vélikega parobroda ravno tiste družbe, ktera, kakor se tolikrat sliši, bi imela nesti germansko civilizacijo proti jutru. Ne bodi mu škoda, piše ondi (str. 181) J. Žvegel, verlemu Markotu! Bolj ljubeznivega in prijaznega kapitana ni dalječ in blizo; to poterdujejo vsi, Angleži in Nemci, Talijani in drugi, kateri se ž njim vozijo. — Kdor se prvičkrat in za delj časa v ptuje dežele na pot podá, tega zanimuje na poti vse; pozdravlja pri odhodu svoje domače hribe in goré, domače mesta in vasi. Ljubezen do domovine, premlačna včasih, dokler človeka še domače obnebjé pokriva, se oživí in uname, ko ga obdajajo ptuji kraji in ptuje dežele, ko njegovo uhó več ne čuje sladke besede domače itd.“

Iz Afrike je dopisoval J. Švegel, c. kr. konzular-elève pri ces. generalkonzulatu v Aleksandriji, leta 1860 vredniku „Zgodnje Danice“, s katerim se je bil soznalil leta 1858 na Bohinjski Beli, kadar je bil ondi s svojimi zamurčki L. Jeran. Tega omenja v prvem pismu iz Kaire 14. marca, govori o žalostni osodi zamurskih otrók, pa o velikih zaslugah za vero in nebesa vnetih misijonarjev, o provikarju Kirchnerju in misijonskih štacijonih, češ, hudó je z vsemi takimi pripravami, ker niso prevoljne domače egiptovske vradnije, pa tudi od evropejske stranke se marsiktera reč sproži, ki ni ravno v prid in korist našemu misijonu (str. 61). V drugem listu iz Aleksandrije, 15. maja, pripoveduje o srečnih in nesrečnih zgodbah misijonskih, huduje se nad silovitimi evropejskimi kupci med zamurci, ter o Aleksandriji posebej piše: „Tukaj je že vse bolj evropejsko, po francoski in laški šegi. V

Aleksandriji je tudi več cerkvá, med kterimi je katoliška v resnici, kakor gotovo sami veste, še precej lepa. Tukaj se pač sliši vsaki dan zvonjenje; tukaj se nedelje in prazniki že spoznajo; pa večji del Evropejcev moli tukaj svojiga lastniga bogá, angleške ginee, avstrijsanske tolarje, sploh zlató in srebró, in se za vse drugo nič kaj ne méni. Predvčerašnjim so tukajšnji Lahi praznovali svoj konštitucijski praznik v naši cerkvi, in recite mi, ali se s tem častí Božji hram, če v njem kričé: „Evviva Vittorio Emmanuele! Viva l' Unione! Viva l' Italia!“ — Ne boste me grajali, če sim pri takim hrumu rajši cerkev zapustil. — Med častito duhovščino naše prelube kranjske domovine štejem marsikteriga prijatla in tovarša, dobrotnika in pomočnika itd.“ (str. 101). — V tretjem listu od dné 8. julija naznanja nekoliko o misijonarjih pa o kupcih s slonovo kostjo, ki so največ Francozje, Angleži in Lahi. „Ti kupci so s svojo divjo in tolovajsko vojsko zoper zamurce vse ondotne plemena strašno razkačili, in težko bo zopet popraviti vso škodo, ki te nesramne kardela temu napredku evropejske in kristjanske olike napravljajo (str. 139).“ — In v četrtem z dné 4. septembra piše, da se novice od Bele reke slabo, slabo glasé za naš katoliški misijon. Evropejski kupci ropajo, moré, tolovajijo. . . . Vse si prizadevajo tukajšnja vlada in konsulati tistih vlad, katerih podložni se s to nečloveško kupčijo pečajo, da bi se enkrat vendar že konec napravil temu silovitemu tolovajstvu itd. (str. 173).

Pričujoči opis se je priobčil tudi v „Slovincu“ št. 139. 140 l. 1890, ker se v najvejši dóbi gosp. baron, vrli nekdanji slovenski pisatelj Josip Radonievic, nagiba zopet k resnemu delovanju na korist domovini in narodu slovenskemu. Od poslednjih njegovih dopisov v „Danici“ pa do opisa njegovega v „Slovincu“ leta 1890, št. 58, pod naslovom: „Baron Žvegelj“, oj, koliki prepad! Preživo smo čutili takrat Slovenci resnico starega pregovora: „Honores mutant mores!“ Res je, da v okrogu tesnem se razum oži, z namenom večim tudi človek raste (Schiller

— Cegnar); pa je tudi res, da le duh nizki se pogrezne v lastne male skrbi, koristi i dobičke (Wallenstein), in da vsa svetloba nič ne hasne, če nam vere luč pogasne (Slomšek). Upajmo torej, da Dragotina Dežmana verni učenec vsaj ne bode posnemal učitelja svojega v tisti nesrečni trdovratnosti do konca, marveč da se bode njegovega domoljubnega slovenskega delovanja še kdaj radovala v mladosti po njem iskreno opévana mati Slava, ali vsaj mila njena hčerka — Slovenija!

Ivan Tušek r. 13. avg. 1835 v Selcih na Gorenjskem. gimnazijo dovršil l. 1855 v Ljubljani po godni preskušnji, v kateri so mu bili vrstniki součenci na pr. prof. Karl Chorinsky, profesorji Fr. Erjavec, Jos. Stritar, Val. Kermavner, Ant. Skubic; dr. Jan. Mader, dr. Val. Zarnik, Val. Mandelc, Simon Jenko itd. Na Dunaju je opravil preskušnjo iz fizike in prirodopisja za višje realke l. 1859, bil pomočni učitelj na realki v Schottenfeldu do 1861, kadar je postal profesor na višji realki v Zagrebu. Od tod je prišel l. 1871 na gimnazijo v Ljubljano za profesorja matematike in naravoslovja, kjer je obolel l. 1876 ter u. 10. febr. 1877.

Slovénski je pisati jel v Novicah l. 1855 na pr.: „Potopis vodene kapljice“ str. 99—115. Ivan T. . . . — L. 1856 str. 113—170: „Rastlina“. Spisal Janez Tušek na Dunaji. Tiskana tudi posebej. Proti koncu piše: „Premišljevali smo posamne dele rastlinske in pa postave, po katerih se rastlina razvija, raste in svoj cilj in konec dosega. Vidili smo mašino, nje posamne dele, opravila pa tudi vspehe natornih močí, ki v nji vladajo. Kdo je pa vse tako naredil? Kdo je podelil moč, da med tolikimi nevarnostmi obderži svojo samostalnost, da dvé iz enacih célic sestavljene rastlini tako različne stvari napravljate, da ta nam je prijetna sladčica, una strašan strup, da dvoje enacih sosednih célic ena olje, druga dišavo dela? Tù omedlí naše pero in naše misli ohromé, — pokazati le zamoremo na Njega, ki nad svetovi prebiva v veličanstvu . . . Njegova mogočna roka zapoveduje močém, da svetove po neizmernem prostoru valijo in v živalih in rastlinah se v

skrivnostno življenje snujejo. V neskončno velikem in v neskončno majhnem se vidi Njegova mogočnost in dobrotljivost. Vse stvarjenje je enako vredno našega občudovanja. in lahko bi prašali: Kaj je tù veliko, kaj majhino?“ itd. — Čuden klobuk (str. 78). Trap. Pripovedka (str. 131). — L. 1857: Tiči. Po Scheitlinu (str. 14). Od gospodarstva v natori kaj. I. Človek gospodar natore. II. Od rastlinstva in merčesov (41—54). Morski pes. Po Grubetu. Domače pripovedke 1—4 str. 139. 140. Poljodelstvo in kemija 189—214. Od stanovanj z geslom: Zdravo teló je najboljšje blagó str. 229—237. Zakaj molí pes jezík iz ust, kadar mu je vroče str. 277. Perstojedci. Po Alex. v. Humboldtú str. 290. — L. 1861: Gad in njegov strup str. 26—52. — L. 1866: Čuti nas mamijo. Po Rossmässlerji sestavil J. Tušek str. 359—379. — L. 1871: Matematična terminologija. Sestavil prof. Ivan Tušek str. 381—405. O p a z k a. Pri sestavljanji so mi bili v pomoč s svojimi dobrimi sveti sledeči gospodje: prof. dr. J. Bleiweis, prof. Pleteršnik, ravnatelj Praprotnik, srednjih učilišč nadzornik Šolar, učitelj Tomšič, prof. Vester in prof. Vurner, kterim izrekam prísérno zahvalnost.

Tako tudi v Slovénski Glasnik Janežičev l. 1858 na pr.: Pajki I. str. 17—25. Vinska terta II. str. 10—33. Pripovedke iz Martiniverha: Od treh bratov in od treh hčer. Od bele kače. Ož. Žiljšan. Od tistega, ki se je pri kači ženil itd. — L. 1859: Od divjega moža. Od frajmanove jame. O glodeži. Od povodnega moža. Sin jež. Od Rojenic. — L. 1860: Potovanje krog Triglava str. 7—96. Povodni kos. Poleg Fr. žl. Tshudija. O zraku v živem človeku. Govor prof. C. Ludwiga na Dunaji; poslovenil J. Tušek str. 110—178. — L. 1861: O vodnem paru str. 31—47. — L. 1862: Naša obleka. I. Iz živalstva vzete robe za našo obleko. II. Iz rastlinstva. III. Iz rudninstva str. 127—199. Naj bolj potrebne stvari iz botaniške terminologije. A. Popis posamnih glavnih delov cvetečih rastlin. B. Popis nekterih rastlinskih vrst. — „Mislim, da je najbolji in najkrajši pot, da dobimo veljavno in

stalno terminologijo botaniško, ako se ta stvar pretresa po časopisih; zato pa prosim vsacega, kdor bo to od mene sestavljeno terminologijo bral, naj pošlje svoje opazke in popravke „Glasniku“ ali pa neposredno meni. Ivan Tušek, učitelj na viši realki v Zagrebu (str. 160—171)“. — L. 1863: O čarovnih zeliščih (str. 51—171). Najglavniši pripomočki so mi bili: Ungers Streifzüge auf dem Gebiete der Kulturgeschichte III. in Terstenjakovi spisi, raztreseni po Glasniku. Tudi posebej tiskana knjižica. — „Vsa čarovnija z vsemi svojimi škodljivimi in neškodljivimi odrastki visi na veri, da so res v naravi neznane moči, in na prepričanju, da ž njih pomočjo je človeku mogoče na nenavadni način gospodariti naravo. Kar je naloga vednosti in preiskovanje približno doseči zamore, to se kaže v veri na čudeže kot prezgoden in tedaj nerodoviten cvet. Lepa človeku prirojena želja, da bi spoznal vzrok vsake naravne prikazni, spremenila se je v hud strup, ki mu razjeda celo bitje in ki ga je popačil tako, da je pozabil na svoj visoki namen, odpadel od Boga, in jel čarati in duhove zaklinjati (str. 171)“. — L. 1865: O novcih str. 86—128.

Slovénske Večernice I. str. 62—67: Drobne tičice naše dobrotnice. — Slov. Kolendarček II: Ponočno ohlajenje (str. 47—53). — Cvetnik Janežičev kaže nekatere spiske, in Slov. Berilo VIII. l. 1865: Kaj si pripovedujejo od oža itd.

V Zagrebu je bil voljen že l. 1863 v muzejski odbor za prirodoslovje; pomagal Ljubiču in Šuleku pri njunih delih, vzlasti pri znanstveni terminologiji za srednje šole (gl. Cigale predgovor str. III. IV.), pri kateri so sodelovali i Slovenci p. Bradaška, Trdina, Tušek, Erjavec, Jelovšek itd. Spisal je: Računica za male realke II. dio — „Něšto o měrstvu višeplošacah“. Spisao Ivan Tušek. V. Godišnje Izvešće kralj. velike realke u Zagrebu koncem školske godine 1870. Tisk. Lj. Gaj. 8. 25 str. — Razredniku IV. razreda so poklonili dijaci Iv. Tušku k imendanu 24. lipnja 1870 čestitko na pr.: »Vedri Tebi danci bili — Od Boga Ti

sreća cvala, — A od nas Ti vruća hvala — Učitelju nam premili! itd.«

Rastlinstvo. Prirodopis za niže gimnazije in realke. Spisal A. Pokorny. Poslovenil Ivan Tušek. Celovec 1864. 8. 123. Na svetlo dal A. Janežič v IV. šestki „Cvetja iz domačih in tujih logov“.

Štirje letni časi. Po E. A. Ross-mässlerji predelal Ivan Tušek, kr. više realke profesor v Zagrebu. Izdala in založila Matica Slovénška v Ljubljani. 1867. 8. VI. 254. S 40 v tekst vtiskanimi podobščinami. Slovenski imenik popisanih rastlin in živali (str. 222—227). Latinski (str. 228—232). Nemški 233—236). Dodatek. Latinsko-slovenski popis rastlinskih rodov (237—254). — „Štirje letni časi so namenjeni vsim tistim Slovincem, ki so se z rastlinstvom znanstveno v šolah pečali, in tistim, ki niso imeli priložnosti takega poduka udeleževati se. Za une bode vspešno ponavljanje, za te pa pripomoček seznaniti se z mičnim delom prirodoslovja, z naukom o rastlinstvu in neko liko tudi z naukom o živalstvu, katero se je v prejšnjih časih po avstrijskih šolah preveč zanemarjalo. Posebno sem pa to cvetlico iz nemškega presadil na slovenski vrt z obzirom na naše selske učitelje in na učence srednjih šol. Selskim učiteljem naj bo tovaršica na sprehodih po polji, travnikih in gozdih, njim v poduk in tudi posredno na korist radovednej mladini. Učencem srednjih šol naj pa služi v prijeten pripomoček pri uku prirodopisa, ki se ga morajo učiti na podlogi ne popolnoma jim znanega nemškega jezika. Zato sem pa tudi dodal kazalo v treh jezikih, v slovenskem, latinskem in nemškem, da vsak lahko najde v vsakem teh jezikov popisano stvar in tudi ime njeno v ostalih dveh jezikih. — Gledé dodatka opomnim to-le: Že od tistih časov, ko sem kakor gimnazist hodil poslušat Fleischmanov nauk o botaniki, zapisoval sem slovenska imena rastlin. Kar sem kje našel v narodu, v kakem slovarji, knjigi ali časopisu, to sem zapisal tako, da do letos le malo rastlinam nisem védel slovenskega imena. Letos mi je pa g. dr. Bleiweis v porabo poslal rokopis latinsko-nemško-

slovenskega imenika rastlin, ki ga je spisal umrli fajmošter Medved . . . Marsikaj dobrega sem našel v njem in s tem dopolnil svoj imenik. Pa pri vseh teh delih sem se prepričal, da je do zdaj precej velik nered v slovénkem nazivji rastlin . . . Zato sem pa sklenil, stvar nekoliko prerešetati in dodati štirim letnim časom latinsko-slovénski popis

rastlinskih rodov (genus). Nikakor ne mislim, da je ta popis kaj posebnega, Bog vé kako popolnega, ampak le toliko, da imamo enkrat podlogo, na kateri je mogoče potlej vsace-mu dalje delati, popravljati, dodajati, piliti tako, da dobimo s časom popolni imenik dobrih in stalnih slovénskih imen rastlinskih itd. (Predgovor str. IV. V.)“.

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

XV. Za uporabo v ljudski šoli pripuščene knjige (nadaljevanje).

In deutscher Sprache.

1. Für allgemeine Volksschulen und für Bürgerschulen.

Religionsbücher.*)

Kleiner Katechismus. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Broschiert 6 kr.

Auszug aus dem großen Katechismus (in Fragen und Antworten.) Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 16 kr.

Auszug aus dem großen Katechismus. (Ausgabe in Fragen und Antworten mit beweisenden Stellen). Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 20 kr.

Großer Katechismus. Wien. (Ausgabe in Fragen und Antworten und mit beweisenden Stellen.) K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 30 kr.

Katechismus für den katholischen Schulunterricht. Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 24 kr.

Großer Katechismus für die Volksschulen. Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 25 kr. — In Fragen und Antworten. 30 kr.

Erster Katechismus der katholischen Religion für Volksschulen. Von A. Skočdopole. Prag. K. k. Schulbücher Verlag. 13 kr.

Zweiter Katechismus der katholischen Religion für die Volksschulen. Von A. Skoč-

dopole. Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. 26 kr.

Biblische Geschichte des alten und neuen Testamentes für allgemeine Volksschulen und für Bürgerschulen. Mit 100 Abbildungen und 3 Kärtchen. Von Johann Panholzer. Wien. Neue durchgesehene Ausgabe. K. k. Schulbücher-Verlag. Geb. 44 kr.

Die biblische Geschichte des alten und neuen Testamentes für allgemeine Volksschulen und für Bürgerschulen. Von Dr. Schuster. Ausgabe mit 114 Abbildungen und 1 Karte. Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 44 kr.

Die biblische Geschichte des alten und neuen Testamentes für allgemeine Volksschulen und für Bürgerschulen. Von Dr. Schuster. Ausgabe mit 52 Abbildungen. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 44 kr.

Die Evangelien, Lectionen und Episteln auf alle Sonn- und Festtage des katholischen Kirchenjahres. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Geb. in Leinwand 38 kr.

Die Ceremonien des öffentlichen kirchlichen Gottesdienstes im katholischen Kirchenjahre. Dargestellt und erklärt von P. Franz Edmund Krönes. Mit 21 Illustrationen. Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 35 kr.

Bergmann Josef, Liturgik, zum Gebrauche an Volks- und Bürgerschulen. 2. und 3. (verbesserte) Auflage. Prag. Verlag von F. Kytka. Gebunden 25 kr.

*) Die Verwendung der in diesem Verzeichnisse angeführten Religionsbücher ist unter der Voraussetzung gestattet, dass sie von der bezüglichlichen confessionellen Oberbehörde für zulässig erklärt worden sind. (§ 7 des Gesetzes vom 25. Mai 1868, R.-G.-Bl. Nr. 48.)

Fischer Franz, Die Ceremonien der katholischen Kirche. Wien bei Mayer und Comp. 8. — 11. Auflage (gleichlautend mit der 4. Auflage). 12. (durchgesehene), 13., 14. und 15. (unverbesserte) Auflage. Gebunden 40 kr.

— Katholische Religionslehre für höhere Lehranstalten. 14., 15. und 16. (unveränderte) Auflage (gleichlautend mit der 11., 12. und 13. Auflage). Wien bei Mayer & Co. 50 kr.

Mach Franz, Katholische Religionslehre. Zum Unterrichtsgebrauche an Bürgerschulen. 1. und 2. verbesserte Auflage. Wien bei A. Pichler's Witwe und Sohn. Preis 45. kr.

— — Erklärung der heiligen Gebräuche der katholischen Kirche: zum Unterrichtsgebrauche an Bürgerschulen. Wien, ebendasselbst. 1. und 2. (unveränderte) Auflage. Preis 37 kr.

— — Abriss der Kirchengeschichte in Erzählungen. Ebendasselbst. 1., 2. und 3. (unveränderte) Auflage. Preis 45 kr.

Pichler's Dr. Marquard Ausgabe des großen Katechismus von Karl Moser. Innsbruck bei C. Rausch. 1877. 4. Auflage. Gebunden 27 kr.

Religionsgeschichte des alten und neuen Testaments Gottes-Auge (Bibel). Wien. Verlag der Wiener Oberlehrer-Witwen-Societät. Gebunden 60 kr.

Ricker, Dr. Anselm, Die katholische Kirche in ihren Gebräuchen. 7. Auflage. Wien bei Mayer und Comp. 32 kr.

Schuster, Dr., Kurze biblische Geschichte. Freiburg bei Herder. 16 kr.

Wagner Ferdinand, Erzählungen aus der Kirchengeschichte und die Ceremonien der katholischen Kirche. Zweite Ausgabe. Prag 1878, bei F. Tempsky. 50 kr.

— — Erzählungen aus der Kirchengeschichte. 1., 2., 3. (verbesserte) 4. (verbesserte), 5. (verbesserte), 6. und 7. (unveränderte) Auflage, gebunden 40 kr. Prag. F. Tempsky.

— — Ceremonien der katholischen Kirche. 3. und 4. (verbesserte) 5. und 6. (unveränderte) Auflage. Prag. F. Tempsky. 24 kr.

Waibl Josef, Religionsunterricht für kleine Kinder, oder: Der kleine Katechismus in Fragen und Antworten. 2. Auflage. Innsbruck 1878. Gebunden 25 kr.

Flandorfer Ignaz, Großer Katechismus für Blinde. Verlag der n. ö. Landes-Blindenschule in Purkersdorf. 5 fl.

2. Für allgemeine Volksschulen.

Lesebücher.

Lesebuch für österreichische allgemeine Volksschulen. 1. Theil (Fibel nach der analytisch-synthetischen Schreib-Lesemethode) von J. Vogel und Franz Branky. Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden in Leinwand 20 kr.

Lesebuch für österreichische allgemeine Volksschulen (Ausgabe in drei Theilen). Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. 1. Theil von Dr. Georg Ulrich, J. Vogl und Franz Branky; 2. und 3. Theil von G. Zeynek, Dr. Jos. Mich und Alois Steuer.

1. Theil, gebunden 25 kr.

2. Theil, gebunden in Leinwand 36 kr.

3. Theil, „ „ „ 65 „

Lesebuch für österreichische allgemeine Volksschulen (Ausgabe in fünf Theilen). Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. 1. Theil (Fibel mit einem Anhang in Antiqua-Druck von Dr. Georg Ulrich, J. Vogl und Franz Branky; 2. — 5. Theil von Dr. Georg Ulrich, W. Ernst und Franz Branky.

1. Theil, gebunden 20 kr.

2. „ „ 26 „

3. „ „ 32 „

4. Theil, geb. in Leinwand 54 kr.

5. „ „ „ 58 „

Lesebuch für österreichische allgemeine Volksschulen. (Ausgabe für fünffclassige Volksschulen, in welchen jeder Classe ein Schuljahr entspricht.) Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. 2. und 3. Theil von Dr. Karl Kummer, Franz Branky und Raimund Hofbauer.

2. Theil, gebunden 32 kr.

3. „ „ 45 „

Lesebuch für österreichische allgemeine Volksschulen (Ausgabe in acht Theilen). Wien. K. k. Schulbücher-Verlag. 1. Theil (Fibel), von Dr. Georg Ulrich, J. Vogl und Franz Branky. Gebunden in Leinwand 20 kr. 2.—8. Theil, von Dr. Georg Ulrich, W. Ernst und Franz Branky.

2. Theil. Gebunden in Leinwand 26 kr.

3. " " " " 32 "

4. " " " " 42 "

5. " " " " 46 "

6. " " " " 48 "

7. " " " " 50 "

8. " " " " 52 "

Ambros Josef, Schreib-Lese-Fibel. Ausgabe A (ohne Bilder). 33. und 34. (unveränderte) Auflage. Gebunden 20 kr. — Ausgabe B (mit 50 Illustrationen). Neue mit verbesserten Schriftformen versehene Auflage. Wien bei A. Pichler's Witwe und Sohn. Gebunden 20 kr.

Brandl, Dr. Josef, Fibel und erstes Lesebuch für die Volksschulen Kärntens. 5.—7. (unveränderte) Auflage. Klagenfurt bei Kleinmayr. Gebunden 26 kr.

Frühwirth und Fellner, Fibel nach der analytisch-synthetischen Lesemethode. 27.—77. (unveränderte) Auflage. Wien, bei A. Pichler's Witwe und Sohn. Gebunden 20 kr.

Heinrich Josef, Schreiblesefibel. Prag bei F. Tempsky. 1. Abtheilung (Ausgabe mit Greiner'schen Schriftformen). 161.—389. (unveränderte) Auflage. — (Ausgabe mit Lust'schen Schriftformen) 161.—288. (unveränderte) Auflage. 2. Abtheilung (Ausgabe mit Greiner'schen Schriftformen). 161.—353. (unveränderte) Auflage. — (Ausgabe mit Lust'schen Schriftformen) 161.—352. (unveränderte) Auflage; Preis jeder Abtheilung 16 kr.; beide Abtheilungen zusammen 26 kr.

— — Lese- und Sprachbuch für die fünf- und mehrclassigen österreichischen allgemeinen Volksschulen, bearbeitet und herausgegeben von Emanuel Reinelt. 1. Theil (Schreiblesefibel), 1—27. (unveränderte) Auflage, geb. 25 kr.; 2. Theil, 1.—6. (unveränderte Auflage, geb. 40 kr.; 3. Theil, 1.—4.

(unveränderte) Auflage, geb. 50 kr.; 4. Theil, 1.—3. (unveränderte) Auflage, geb. 85 kr.; 5. Theil, 1.—3. (unveränderte) Auflage, geb. 95 kr. Prag bei F. Tempsky.

— — Lese- und Sprachbuch für die ein- bis vierclassigen österreichischen allgemeinen Volksschulen. Prag bei F. Tempsky.

1. Theil, 35.—129. (unveränderte) Auflage, geb. 43 kr.; 2. Theil, 19.—95. (unveränderte) Auflage, geb. 70 kr.; 3. Theil, 5.—39. (unveränderte) Auflage, geb. 85 kr.

Jacobi, Dr. Alfred und Mehl Hermann, deutsches Lesebuch für allgemeine Volksschulen in 5 Theilen, neu bearbeitet von Victor Pilečka und Jul. Schenner. 1. Theil (Fibel), geb. 30 kr.; 2. Theil. 6. Auflage, geb. 30 kr.; 3. Theil. 6. Auflage, geb. 40 kr.; 4. Theil. 5. Auflage, gebunden 50 kr.; 5. Theil. 5. Auflage, geb. 50 kr. Wien. Klinkhardt und Comp.

Mair Franz, Deutsches Lesebuch für die allgemeinen Volksschulen Österreichs. In vier Theilen. Wien, Verlag von Karl Gräser. I. Theil (2. Schulclasse). 24. Auflage, 30 kr.; II. Theil (3. Schulclasse), 20. Auflage, 36 kr.; III. Theil (4. Schulclasse), 20. Auflage, 50 kr.; IV. Theil (5. Schulclasse), 21. Auflage, 60 kr.

Niedergesäß Robert, Deutsches Lesebuch für allgemeine Volksschulen. Wien bei A. Pichler's Witwe und Sohn. 2. Schuljahr 26.—37. (unveränderte) Auflage, geb. 28 kr. 3. Schuljahr 22.—33. (unveränderte) Auflage, geb. 36 kr. 4. Schuljahr 20.—29. (unveränderte) Auflage, geb. 46 kr. 5. Schuljahr 25.—35. (unveränderte) Auflage, geb. 52 kr.

Heller S., Lesebuch für Blindenschulen. Wien 1884. K. k. Schulbücher-Verlag.

II. Theil, steif gebunden 3 fl.

III. " I. Band, steif gebunden 4 fl.

III. " II. Band, steif geb. 3 fl. 50 kr.

Sprachlehrbücher.

Sprachbuch für österreichische allgemeine Volksschulen, in zwei Theilen, von Josef Lehmann. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag.

I. Theil, broschirt 8 kr.

II. Theil, gebunden in Leinwand 38 kr.

Sprachbuch für österreichische allgemeine Volksschulen, von Jos. Lehmann 4 Theile. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag.
1. Theil, broschirt 8 kr.; 2. Theil, brosch. 12 kr.; 3. Theil, gebunden 26 kr.; 4. Theil, gebunden in Leinwand 42 kr.

Sprachbuch für österreichische allgemeine Volksschulen von Josef Lehmann. Ausgabe für fünfcassige Volksschulen, in welchen jeder Classe ein Schuljahr entspricht. Wien. K. k. Schulbücher-Verlag.

Preis: 1. Theil, broschirt 8 kr.

„ 2. „ „ 13 kr.

Stein M., Weiner B. u. Wrany W., Deutsche Sprachschule für österreichische allgemeine Volksschulen. In 4 Heften. 1. Heft (II. Schuljahr) 6. (unveränderte) und 7. von M. Binsdorfer neu bearbeitete Auflage, 15 kr.; 2. Heft (III. Schuljahr) 6. (unveränderte) und 7. von M. Binsdorfer umgearbeitete Auflage, 15 kr.; 3. Heft (IV. Schuljahr) 6. (unveränderte) und 7. von M. Binsdorfer umgearbeitete Auflage, 20 kr.; 4. Heft (V. Schuljahr) 6. (unveränderte) Auflage, 20 kr. Wien bei Julius Klinkhardt und Comp.

— — Deutsche Sprachschule, Orthographie, Grammatik und Stil in concentrischen Kreisen. Für österreichische allgemeine Volksschulen. In 3 Heften. Ausgabe B. 1. Heft: Unterstufe (2. und 3. Schuljahr), 4. (unveränderte) Auflage, 15 kr.; 2. Heft: Mittelstufe (4. und 5. Schuljahr), 4. (unveränderte) Auflage, 20 kr.; 3. Heft: Oberstufe (6., 7. und 8. Schuljahr), 4. (unveränderte) Auflage, 20 kr. Wien bei Manz.

Rechenbücher.

Erstes Rechenbuch für Volksschulen, von Dr. Franz Ritter von Močnik. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. 8 kr.

Zweites Rechenbuch für Volksschulen, von Dr. Franz Ritter von Močnik. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag 12 kr.

Drittes Rechenbuch für Volksschulen, von Dr. Franz Ritter von Močnik. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. 13 kr.

Viertes Rechenbuch für Volksschulen, von Dr. Franz Ritter von Močnik. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 16 kr.

Rechenbuch für die fünfte Classe der österreichischen allgemeinen Volksschulen von 8 Classen, von Dr. Franz Ritter von Močnik. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. 10 kr.

Fünftes Rechenbuch für ein-, zwei- und dreiclassige Volksschulen, von Dr. Franz Ritter von Močnik. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 20 kr.

Fünftes Rechenbuch für vier- und fünfcassige Volksschulen, von Dr. Franz Ritter von Močnik. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. Gebunden 22 kr.

Fünftes Rechenbuch für sechs- sieben- und achtclassige Volksschulen, von Dr. Franz Ritter von Močnik. Wien und Prag. K. k. Schulbücher-Verlag. 35 kr.

Ambros Josef und Kopetzky Fr., Rechenbuch für allgemeine Volksschulen. 1. Heft, 1.—4. (unveränderte) Auflage. 2. Heft, 1.—6. (unveränderte), 7. (veränderte) Auflage, und 3. Heft, 1.—6. (unveränderte) Auflage. 4. Heft, 1.—6. (unveränderte) Auflage. 5. Heft, 1.—5. (unveränderte) Auflage. Jedes Heft 15 kr. Wien bei A. Pichler's Witwe und Sohn.

Nagel Johann, Aufgaben für das mündliche und schriftliche Rechnen. Prag bei F. Tempsky.

a) Für ungetheilte einclassige Volksschulen. 1. Heft. Preis 10 kr.; 2. Heft. Preis 10 kr.; 3. und Schlussheft. Preis 20 kr.

b) Für ein- bis dreiclassige Volksschulen. 1. Heft. 5. Auflage, 10 kr.; 2. Heft. 3. Auflage, 12 kr.; 3. Heft, 3. Auflage, 10 kr.; 4. Heft. 2. und 3. (unveränderte) Auflage, 30 kr.

c) Für vier- und fünfcassige Volksschulen. 1. Heft, 5. und 6. (unveränderte) Auflage, 10 kr.; 2. Heft, 3. Auflage, 12 kr.; 3. Heft,

4. (verbesserte) und 5. (unveränderte) Auflage, 12 kr.; 4. Heft, 2. Auflage, 10 kr.; 5. Heft, 1. und 2. (unveränderte) Auflage, 25 kr.

d) Für sechs- und mehrclassige Volksschulen. 1. Heft, 5. und 6. (unveränderte) Auflage, 10 kr.; 2. Heft, 3. Auflage, 12 kr.; 3. Heft, 3. und 4. (unveränderte) Auflage, 12. kr.; 4. Heft, 2. Auflage, 10 kr.; 5. Heft,

1. und 2. (unveränderte) Auflage, 15 kr.; 6. Heft, 2. (verbesserte) Auflage. Preis 30 kr.

Pape Paul, Sammlung von Rechenaufgaben für achtclassige Volksschulen. Wien bei Julius Klinkhardt. 1. Heft, 1.—3. (verbesserte), 4. (unveränderte) Auflage, 24 kr.; 3. Heft 24 kr.; 4. Heft 24 kr.; 5. Heft 24 kr.; 6. Heft, 1.—3. (unveränderte) Auflage. 24 kr.; 7. Heft 24 kr.

Naši dopisi.

Ljubljana. Predstojništvo tukajšnjega uršulinskega samostana je razposlalo nastopni program: Početkom šolskega leta 1890/91 se bode v uršulinskem zavodu v Ljubljani otvorila slovenska višja deklinška gospodinjska šola, katero podpirati je tudi visoki deželni odbor kranjski blagovoljno obljubil. Smoter te šole je: vzrasle deklice, ki so dovršile ljudsko šolo, temeljiteje, kakor je to v ljudski šoli mogoče, izvežbati v vseh potrebnih znanostih in spretnostih, katere zahteva stopinja sedanje nabraženosti, kakor tudi teoretično in praktično seznaniti jih z vsemi strokami in opravili domačega gospodinjstva. — Da bode imela ta naprava trdno osnovo, opira se vzgojevalni načrt po vsem na podlago prave krščanske pravnote. Poučevale se bodo deklice obširneje v poučnih predmetih ljudske šole, osobito z ozirom na praktično uporabo v življenji. poleg tega vpeljele se tudi v znanstvenost literature, logike, stilistike, v pouk o umetnijah, risanju, tujih jezikih (nemški jezik, potem laški, francoski, angleški), gospodinstvu, vzgojeslovji, petji, godbi (gosli, citre, glasovir, orglje). Deklice si morejo prisvojiti temeljito izvežbanost v vseh delih, spadajočih v žensko področje, kakor tudi dovršeno izurjenost v umetnih ženskih ročnih delih. — Kurs obsega tri letnike. V prvem letu se deklice poleg drugih predmetov seznanijo vsestranski z gospodinjstvom poslovanjem v hiši: red, hišna oprava, prirejevanje, čiščenje in popraviljanje perila in obleke, razsvetljava itd.; drugo leto vrtnarstvo, cveticoreja, zelenjadoreja, sadjereja itd.; tretje leto praktično v kuhinji. Za sprejem v višjo deklinško gospodinjsko šolo se zahteva dovršeno 14.—16. leto in zrelost osemrazredne ljudske šole, ali pa dotična kandidatinja s vzprejemnim izpitom dokaže sposobnost za višji pouk. Mesečna plača za učila in razne stroške znaša 5 gld. Knjige se lahko večidel izposodijo v zavodu. Oporočujemo še, da se višja deklinška šola ne otvori le za gojenke v penzjonatu, marveč vse gospice ljub-

ljanskega mesta si lahko pridobé vstop pod zgoraj navedenimi pogoji, k čemur tudi najuljudneje vabi predstojništvo uršulinskega samostana, katero sprejema kandidatnje in radostno podaja vsa potrebna natančnejša pojasnila.

Iz Horjula. (Šolski sklep.) Na tukajšnji enoznačenici je bil sklep šolskega leta dne 26. mal. srpana. Šolska mladina se je podala iz šole paroma v cerkev k zahvalni sv. maši, pri kateri je tudi pela, kakor je že več let običajno. Potem se je podala mladina nazaj v šolo. Najprvo so se razdelila šolska naznanila. Potem je sledila razdelitev izpustnic med one otroke, ki so postavnim terjatvam zadostili, skupaj 53 izpustnic in 1 odhodnica. Na to prebere g. župnik imena odličnih in bolj pridnih učencev in učenek iz „zlate knjige“. Bilo je 17 dečkov in deklic z molitveniki obdarovanih, 28 pa z lepimi podobici. Prvo sv. obhajilo (54 otrok) se je tu vršilo dne 3. vel. srpana, pa so že ta dan dobili lepe molitvenike. V tem šolskem letu je tukajšnja šola obiskovalo 227 dečkov in deklic in 58 ponavljalcev. Dal Bog, da bi trud in delo ne bilo zastoj ter imelo kaj prida in uspeha!

F. P.

Dobrova dne 9. vel. srpana. (Šolsko.) Dne 29. mal. srpana dokončali smo tukaj šolsko leto brez posebne javne preizkušnje. Tega dne je bila ob 7. uri zjutraj šolska sv. maša z zahvalno pesmijo; daroval jo je naš g. katehet Ant. Lesjak. Vsakega razreda otroci zberó se potem v svoji šolski sobi. Č. g. župnik J. Babnik ogovoril je v vsakem razredu otroke v daljšem govoru ter jih spodbujal k pridnosti, pobožnemu življenju in spodobnemu obnašanju napram domačim in tujim ljudem, da delajo tako čast sebi, svojim roditeljem in celi šolski občini ter da tako postanejo dobri, pobožni kristjani in hrabri državljani. Isto tako je vsak učitelj in g. katehet otrokom dal primernih poukov ta dan, po katerih morejo dušno in telesno postati srečni. Pohvalno napredujoči učenci so bili vpisani v „zlató

knjigo“ te šole; pohvalili so se javno. Najprirednejši izmed njih so bili obdarovani s knjižicami, drugi pa s podobicami. Darila ta sta nakupila iz svojega žepa domača g. duhovnika. Hvala jima za to preiskrena! Razdelila so se šolska naznanila; zapelo se je več mičnih pesmic v vsakem razredu, naposled pa „cesarska“.

Podrobnejši podatki iz kronike ravno preteklega šolskega leta bi bili sledeči: Pouk v obeh razredih je bil poludneven. Ob začetku šolskega leta je bilo za šolo dosti starih otrok od 6. do 12. leta 132 dečkov in 141 deklic; od 12. do 14. pa 28 dečkov in 33 deklic. Od vsakdanjcev je bilo premalo razvitih 5 dečkov in 7 deklic; radi tega so bili za jedno leto šolskega pohoda oproščeni. Domačo vsakdanjo šolo je obiskovalo 127 dečkov in 134 deklic; ponavljalno pa 28 dečkov in 33 deklic; vseh obiskovalcev torej 322 otrok.

Največ zamud se je pri vsakdanjih nakočilo za časa splošnje paše ob prvih 6 tednih šolskega leta.

V kmetijstvu, osobito v sadjarstvu se je poučevalo 76 dečkov; praktičnih vaj o tem udeleževalo se je pa od časa do časa tudi pet odraslih moških osob. Dosegel se je prav dovoljen uspeh.

Nad jedno uro oddaljenih od šole je bilo 29 otrok; ti so obiskovali šolo na teden le po dvakrat: ob torkih in petkih.

Krajnega šolskega sveta sej je bilo 10; pri vseh so se spisovali tudi zapisniki.

Krajnih učiteljskih konferenc je bilo 11; zapisniki ti obsegajo več važnih in tehtnih stvari za napredek šole.

Prva spoved in prvo sv. obhajilo za otroke se ni moglo izvršiti ob konci šolskega leta zavaljo zidarskih del v farni cerkvi ob tem času; izvrši se pa ta slovesnost med bodočimi „šmarnimi mašami“.

Splošni napredek je bil prav dovoljen, ker otrokom ne manjka veselja do učenja in šole. Ko bi ravno ob začetku šolskega leta ne bilo vsakikrat toliko šolskih zamud, bil bi napredek še zdatno boljši.

Poučevali so tukaj: g. Ant. Lesjak, duhovni pomočnik, verouk v obeh razredih in pri ponavljalkah; g. župnik J. Babnik, veronauk pri ponavljalcih in za sv. birmo; nadučitelj g. M. Rant petje v obeh razredih in izvzemši risanje vse druge predmete v II razredu ter kmetijstvo; učitelj g. Josip Novak risanje v obeh razredih ter izvzemši petje, vse druge predmete v I. razredu. V ročnih delih je poučevala gospa Ivana Rant; pri tem jej je vsakikrat pomagala tudi Marija Rant, ker se je pouk delil v dveh oddelkih, za vsakega po 2 uri na teden.

C. kr. okrajni šolski nadzornik g. Ivan Tomšič je nadzoroval tukajšno šolo dne 17. prosinca v obeh razredih; a tukajšnji krajni šolski nadzornik č. g. župnik Jernej Babnik pa dne 1. in 2. vel. srpana.

Po dokončanem šolskem letu je dal tukajšnji krajni šolski svet napraviti v šolski veži nov tlak iz opeke, katerega smo že dolgo pogrešali, ter dal izvršiti potrebne zidarske poprave in pobeliti vse sobe.

M. Rant — Dobrova.

Dobrova 22. mal. srpana. (Okrajna učiteljska konferencija ljubljanske okolice. — Dalje).

Da ohrani učitelj mir in red v šoli, naj ne hodi vedno sem in tja, temveč odloči naj si primeren kraj, od koder more vse otroke ob enem pregledati; če je kmalu tu, kmalu zopet drugje, mu pa otroci za hrbotom vsakovrstne nepridnosti uganjajo. Preglasno naj tudi ne govori v šoli; kolikor glasneji je učitelj pri pouku, toliko bolj tihi so otroci s svojimi odgovori, in ravno nasprotno. Nemirnežev naj se nikdar ne zmerja; z nepridriprav pridevki se zamori pri otrocih ves estetičen čut tako, da v posledici res za kaj lepega in vzvišenega niso več sposobni.

Gospod nadzornik poroča potem prav obširno o uspehih pri posameznih učnih predmetih.*)

Končno kaj laskavo pohvali bratovsko vzajemnost med učiteljstvom tega okraja ter uzorno slogo, ki vlada med učiteljstvom in prečastito duhovščino z opomnjo, da ga nad vse veseli to, da za časa njegovega nadzorstva v tem okraju ni bilo še prav nobenih tožeb in disciplinarnih preiskav napram podrejenih mu učiteljev na dnevnem redu. To dela pred vsem učiteljstvu čast in je znak, da ume svoje stanovske dolžnosti točno spolnjevati, da je olikano in si vé in ume pravi ugled tudi pri roditeljih in v občinah sploh pridobiti in zagotoviti.

Med tem poročilom je počastil sè svojo navzočnostjo konferencijo tudi naš za šolo prezaslužni okrajni glavar p. n. g. Ivan Mahkot, ki je ostal pri nas do sklepa. Konferencija ga naudušeno pozdravi. Ta vrli in blagomili gospod kaže se povsod učiteljstvu in šoli pravega in ljubeznivega očeta. Bog nam ga ohrani čvrstega in zdravega po duhu in telesu še mnoga, mnoga leta!

Na vrsti je 3. točka dnevnega reda: „Določitev in razdelitev učne tvarine iz realij za posamezne razrede in oddelke na raznih kategorijah ljudskih šol z ozirom na dosedanje učne knjige in učne črteže. — Poročali so gospodje tovariši: a) za jednorazrednice učitelj Josip Gregorin, b) za dvorazrednice nadučitelj Franč. Kavčič, c) za trirazrednice nadučitelj Franč. Papler in d) za štirirazrednice nadučitelj Vinko Levstik.

Vsa poročila so bila dovršena in temeljita, da jih je konferencija brez debatiranja soglasno odobrila in vzprejela. Vsi referati priloženi so temu poročilu

*) Dasi je to poročilo kaj zanimivo, morali smo z ozirom na splošnost in na druge dopise, katerih ne moremo odložiti, obravnavo o posameznih predmetih za sedaj odložiti.

Ured.

v prepisih, in želi se, da jih vrli naš „Učiteljski Tovariš“ ob priliki priobči.)*

4. točka dnevnega reda je na vrsti; glasi se: „Kaj zahteva sedanja doba od učitelja glede vzreje, oziroma šolske discipline?“

K tej točki dnevnega reda je bila prva poročevalka gpdč. Janja Miklavčič, druga pa gpdč. Anka Pour. Obe sta izvršili svojo nalogo vzorno, osobito prva. Tudi ta referata sta bila brez debate soglasno odobrena in vzprejeta.

Vsi poročevalci so želi sproti priznanje g. nadzornika in občno pohvalo cele konferencije.

5. točka dnevnega reda dovrši se s tem, da se odobre pri pouku vse dosedaj rabljene knjige tudi za prihodnje šolsko leto. Ker je „Prvo Berilo“ Razinger-Zumrovo odobreno le za rabo na štiri- in petrazrednicah, in ker sicer za jedno-, dvo- in trirazrednice ne dostaje potem nobene take priročne knjige, naprositi se ima visoki c. kr. deželni šolski svet, da pridobi tej priročni in vrlo sestavljeni knjigi ministerijalno odobrenje tudi za jedno-, dvo- in trirazrednice. Obvelja soglasno.

Gospod nadzornik pri tem naznani, da se bodo v teku letošnjega leta predelele in popolnile ter bolj praktično priredile tudi Močnikove računice za ljudske šole. To naznanilo se vzame radostno na znanje.

6. in 7. točko dnevnega reda rešuje načelnik okrajne učiteljske knjižnice g. Govekar. Knjižnica šteje sedaj vsega skupaj 649 zvezkov. Odbor je nakupil od zadnje konferencije več izvrstnih knjig, katere po naslovih in avtorjih našteje; več knjig raznega zapopadka leži že več let pri izposojevalcih; vrnejo naj se. Izposojevalci naj pazijo na isposojene knjige. Stara omara ne zadostuje več številu knjig; sklene se, omisliti si zadosta veliko novo omaro v ta namen. V nakup nasvetuje petero novih raznih knjig in obširnejših del, čemur konferencija soglasno pritrdi. Potem nasvetuje, da se določi stalni čas za izposojitev. Tu nastane precej obširna debata, katere so se udeležili gg. Galé, Remic, Trošt in drugi. Vsa debata izide se končno v to, da se vračajo navadne knjige kakor tudi one pedagoškega zapopadka od izposojevalcev, kateri imajo že vse izpите dognane, v teku pol leta nazaj med tem, ko oni izposojevalci, kateri se za izpit učiteljske usposobljenosti pripravljajo, vrnejo v ta namen izposojene knjige še le v teku jednega leta knjižnici.

G. Trošt predlaga, da se nedostatek za venec umrlega g. tovariša Krmavnerja poravna iz dohodkov okrajne učiteljske bukvarnice. Ta nasvet obvelja in se vsled debatiranja še tolike razširi, da se v prihodnje vsakemu v tem okraju umrlemu tovarišu ali tovarišici kupi in poplača primeren venec iz dohodkov bukvarničnih.

*) Radi ustrezemo, kakor bode dopustil čas in prostor.

Gospod načelnik še naznani, da je knjižnica naročena na „Učiteljskega Tovariša“, „Popotnika“, „Vrtec“, „Schulzeitung“, „Alte und neue Welt“ in „Österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild“, kar vse konferencija odobri. — Med letom prejel je vsak učitelj in vsaka učiteljica nov litografran zapisnik knjižničnih del. — Knjižnica je imela med časom od zadnjega računa pa do dne 16. mal. srpana 229 gld. 79 kr. dohodkov in 211 gld. 3 kr. stroškov, torej prebitka 18 gld. 76 kr. Knjižničnemu odboru izreče konferencija zahvalo in priznanje za trud in tako vzorno oskrbovanje, ter izvoli vsklikom tri pregledovalce računov.

8. točka. Knjižnični odbor ostane stari; na novo vstopi g. učitelj Janovski.

9. točka reši se s tem, da se po nasvetu gosp. Trošta v stalni odbor vsklikoma izvolijo gg.: Papler, Govekar, Gregorin in Kavčič.

K točki 10. Posebnih nasvetov ni bilo. S tem je bil dnevni red dovršen.

G. nadzornik zahvali preiskreno blag. gospoda okrajnega glavarja, da je konferencijo izvolil počastiti s svojo navzočnostjo, poročevalce skupaj še jedenkrat za vzorno in skrbno sestavljena poročila, učiteljstvo za trud in marljivost v svojem poklici in izgledno slogu, ter je prav po očetovsko spodbuja za vstrajnost v težavnem poklici. Predobrotnemu in presvetlemu cesarju, kot najvišjemu pospešitelju in zaščitniku šolstva zakliče trikratni „slava“, čemur konferencija naidušeno odzove in v močnem koru zapoje cesarko pesem.

G. nadučitelj Vinko Levstik se zahvali v imeni konferencije g. nadzorniku kaj prisrčno za nepristransko voditev obravnav in očetovsko skrb, ki jo pri vsaki priliki kaže napram učiteljstvu.

Večina gg. učiteljev in gpdč. učiteljic se je udeležila skupnega kosila pri g. Ferlinci, kjer je bil tudi ves čas navzoč g. c. kr. okrajni glavar J. Mahkot. Umeje se, da se mičnih in pomenljivih napitnic ter krasnih narodnih popevk ni manjkalo. Brzjavno so nas pozdravili naši kranjski sobratje, kateri so ravno ta dan zborovali; odzdrav in slava vrnil se jim je istim potem.

M. Rant.

Iz kamniškega okraja. (Naša konferencija.) Dne 30. mal. srpana smo se zbrali polnoštevilno k letošnji okrajni učiteljski skupščini v Mengeši. Ob 9. uri otvori g. nadzornik Lovro Letnar zborovanje. Namestnikom voli g. Mesnerja, zapisnikarja voli zbor pisca tega in gpdč. Anko Roth. Da ni bilo učencem, prispevšim iz Kamnika radi praktičnega izvajanja II. točke čakati, pričel je g. Stiasny s poročilom „Zemljepisje na višji stopnji s praktičnim poskusom.“

Predmet praktični obravnavi je bila nadvojvodina Avstrijska pod Anizo ter je g. poročevalec nalog rešil tako dobro, da smemo tu prošnjo staviti, da ga v „Tovariši“ priobči. Vzlasti nam je ugajala lepa kon-

Ured.

centracija zemljepisnega pouka z zgodovinskiin. Praktično stran pa je pojasnil tudi — in to največ velja — z dobrimi podobami. Akopram je tej obravnavi sledila še teoretična razprava, vendar se je ob presledku unela živahna debata, katere so se udeležili gg. Trošt, Burnik, Stiasny in g. nadzornik. G. Burnik meni, da je razdelitev tvarine uprav dobra, da ima učitelj učencem tudi razložiti, kako gré zemljevide povečavati ter končno g. poročevalca prašati rabi pri pouku stopinjsko mrežo? Poročevalec g. Stiasny pojasnjuje, kakó gré uporabljati stopinjsko mrežo na višji stopinji. G. nadzornik izreka poročevalcu na temeljiti razpravi zahvalo ter na jedni strani pritrdi mnenju g. Burnika, na drugi zopet poročevalcu, ker je on referiral za višjo stopnjo.

Zatem je sledilo vestno sestavljeno poročilo g. nadzornika, iz katerega posnemamo premeinebe v učnem osebji, delovanje šolskih oblastev, razne ukaze in odloke in delovanje v šoli. — Vsled odloka vis. c. kr. dež. šolskega sveta se je razdelila vodiška šolska občina v dva šolska okoliša. Na Homci in pri sv. Trojici otvorita se novi jednorazrednici, a Šmartno, Mengeš in Dol dobé novo šolsko poslopje. — Kakó skrben je sl. c. kr. okr. šolski svet za napredek šolstva v okrajih, kaže že, recimo, lep napredek šolskega obiskovanja. Začetkom šolskega leta do konca mal. traven vplačale so stranke 170 gld. 50 kr. kaznij radi neopravičenih zamud. Strogost g. predsednika okr. šolskega sveta je baš tu umestna! Odkar nam vrli naš „Tovariš“ prinaša razne odredbe in ukaze šolskih oblastev, ni treba učiteljstvu begati za raznimi važnimi odloki. G. nadzornik omenja odloka c. kr. deželne šolskega sveta, s katerim se priporoča II. zvezek Čiril-Metodove knjižnice. — Šolska poslopja so z malimi izjemami nedostatna. Vodje naj skrbé za dobro svetlobo ter dadó vlažne sobe pridno zračiti. Učila so se preko vlaškega letu pomnožila. Akopram so se morale v 11 slučajih šole radi razširjenja nalezljivih boleznij zapreti, se je šolsko obiskovanje od vlaškega leta prav zdatno zboljšalo. Prav pridno obiskovalo je 66%, pridno 32·9% in zanikarno 1·1%. Vse šolske občine brojé za vsakdanjo šolo 4596 otrok. Brez pouka je bilo 1083 otrók. — Otroške knjižnice brojé 11449, učiteljske 1282 knjig. Kmetijske knjižnice imajo le iste šole, katerim je visoko ministerstvo knjige take vsebine podarilo. — Šolskega vrta nima osem šol; vodij nalog je, da se polagoma napravijo. — Učni uspehi so v večini prav dobri: v 23 razredih popolnoma dobri, v 12 dobri in v 4 zadostni. Ako se pouk kak dan, kateri postavno ni prost dan, prestavi, se mora to okrajnemu šolskemu nadzorniku nemudoma uradnim potem javiti, ker pripetilo se je v par slučajih, da je g. nadzornik pohodil šolo — a se moral zopet vrniti! — Učitelj naj skrbí, da deca dohaja pravčasno v šolo ter bodi sam najboljši vzgled. Tisti, ki stanujejo izven šole, naj se v nadziranji pred poukom vrste ter naj so vedno četrt ure pred poukom v šoli.

Vodja večrazrednic naj svoje podrejeno osebje večkrat pohodi; sploh je hospitiranje velike važnosti ter naj se tu puščajo vsi predsodki na stran. — Točnost bodi v ysem, kar človeka bodri in unema za stvar. — Uradni spisi so povsem v lepem redu. V tedniku naj se zaznamujejo berila in šolske naloge s število. Jako pregledno je, ako se v rubriki razrednice „skupno število zamud“ zaznamujejo polmesečno števila šolskih zamud: opravičena s črno, neopravičena z rudečo tinto.*) To olajša in krajša delo šolovodji pri spisovanji kazal šolskih zamud in mesečnih spregledov. — Spisi in dopisi naj so snažni in vsakoršnih napak prosti; saj vsak sam zna, da se od učitelja zahteva najbolje! Tudi je umestno, da se važnejši dopisi koncipirajo — mnogokrat je vodja „gedeckt“ — ako se danes ali jutri kaj zahteva. — Prijeten vtis napravi na obiskovalca — bodi si tega ali onega — ako so uradni (kurentni) spisi in uradne knjige v posebnej mapi, da so vedno pri roki. Potem tudi ne bodo zmečkani in zamazani, kar daje učiteljevi snažnosti slabo pričevalo. — Opravilni zapisnik, inventar in šolska matica naj so vezani. Vodstva naj skrbé, da krajni šolski sveti vsako leto vsaj 3—4 „abecednike“ kupijo. — Vedenje učiteljstva je bilo uprav možato — pristno izobraženim. Učiteljstvo naj se tesno združi; saj znamo, da se ob najmanjši dani priliki vsakdo spodika nad nami liki cestnemu kamenu. Polagoma prihaja doba, da se tudi v našem stanu oživi in ukrepi ista znamenita vèz — „Chorgeist“ pravi ji Nemeec — katera kakor silovita skala vzdrži vsak napor sovražnikov. Geslo „vsi za jednega — jeden za vse“ — bodi vsakemu tovarišu sveto. — Disciplina v šoli je bila povsem dobra, v nekaterih slučajih prav vzorna! Proti slabim otrokom ni osornem biti; s potrpežljivostjo se doseže največkrat uspeh, kateri plačuje učitelju njegov trud. Tudi ne gre prestrogo klasificirati, vzlasti pri takih učencih ne, kateri izstopijo iz šole. Ustrahovanje bodi vedno previdno, osobito se je ogihati telesnih kaznij. Vzgoja mladine napreduje od leta do leta; deca se lično vede tudi na cesti. Izjemni slučaji so vsekako čudni kontrasti nasproti splošnemu vedenju ter gredo le na rovaš posameznih individualnostij. — Da deca tudi precej štedi, evo vam dokaz: 139 otrók ima 1341 gld. 45 kr. v poštni hranilnici. — V uradni razporedbi učnih ur naj se „jezikovni nauk“ natanko označi: kdaj je slovnic, kdaj spisje, kdaj nazorni nauk. Tam, kjer deca slabo čita, vadi naj se mnogo govorjenje in branje v zboru. V vsaki slovniški uri bodi tudi spisna vaja. Dialekta, lokalizmov in germanizmov se je varovati. — Pri računstvu naj deca kolikor le možno samostojno misli in govori. Nikakor pa ne gre v zboru računjati. K prirodopisnemu pouku treba dobrih podob. Znani prijatelj slovenskega šolstva — g. Jan Lego v Pragi je obljubil, da preskrbi vsem večrazrednicam okraja zbirke rudnin, za kar se mu

*) Opomba pisalca.

je c. kr. okrajni šolski svet pismeno zahvalil. — Z lokacijo dosežejo se v lepisji prav lepi uspehi. Tudi v risanju so se dosegli lepi vspehi, vzlasti v Kamniku; tu pomaga mnogo domača pridnost.

Sledila je 3. točka. „Kakó naj učitelj vzbuja v učencih veselje do učenja?“ — Poročevalec g. Petrovec nam je naslikal v kratkih, jedrnatih potezah zanimivost pouka, ljubeznivost učitelja, — njegovo strogo nepristranost — vedro lice — veselo srce i. dr. takó zanimivo, da mu je končno vse čestitalo na izborni rešitvi naloge. — Tudi g. Blejec je to točko pohvalno rešil.

Ob 4. točki naznanil je g. Burnik, da se odbor za oceno na svitlo danih spisov za otroške knjižnice še ni konstituiral ter da do pričetka bodočega šolskega leta pismeno vodstvom svoje poročilo objavi.

Okrajna učiteljska knjižnica broji 756 knjig in sicer 589 vezanih in 167 nevezanih. Letos se je naročila tudi na L. Kube „Slovanstvo v svih spevih.“ V proračun se je vzelo 89 gld. 73 kr. Delo „Unter den Fahnen“ in „Mittheilungen des Musealvereines“ je dobila v dar. — Živahen razgovor vzbudil je g. Malenška predlog, naj bi se pedagoški listi pošiljali vsem vodstvom ad circulandum. Predsednik okrajne knjižnične komisije — g. Burnik ugovarja, češ da taka razpošiljatev listov stane mnogo truda in časa ter se listi pokvarijo. G. nadzornik da predlog ta na glasovanje. Vzprejeme se z veliko večino, a z dostavkom, da vsak posameznik jamči za list, katerega si izposodi. G. nadzornik nasvetuje, naj se knjižnica naroči na „Slovensko besedo“, kadar začne izhajati, g. Marolt, da se naroči na pedagoški list „Deutsche Schulpraxis.“ Oba nasveta se vzprejmeta.

Na predlog g. Čenčiča ostane knjižnična komisija stara, a na predlog g. Kcelja tudi stalni odbor, akopram je slednemu jeden g. tovarišev želel novo lice.

Končno izraža g. Burnik željo, ne bi bilo li mogoče, sedanje mesečne spreglede nekoliko premeniti s tem, da bi se četrletno o številu zamud v % poročalo. Nadzornik g. Letnar meni, da bi se ta zadeva morala radikalno premeniti, kar pa ne gre hipoma. Zato izreka željo, da ostane pri starem, kar zbor odobri.

Vsled sklepa lanskega učiteljskega zbora smo izdelali in oddali podrobne učne načrte za posamezne kategorije. S tem korakom smo storili izvestno važno stopinjo v šolskem napredku in želeti je le, da jih dobimo kmalo v dejansko uporabo. Umetno bi bilo, ko bi okrajno učiteljsko društvo založilo izdajo teh podrobnih načrtov, da bi dobili tiskane v roko. Pričan sem, da bi gotovo tudi gg. tovariši sosednih nam okrajev posegali po njih — saj bodo obsegali vse kategorije. In podrobni učni načrt — kaj je učitelju? — Pravi, pravcati „vadecum.“

G. nadzornik zahvali zbor na vztrajni pozornosti ter omenja naših teženj; zaščitniku šolstva, pre-

svetlemu vladarju kliče trikratni „Slava“. — Zbor pritrdi in odpoje himno.

G. Mesner kot namestnik se zahvali g. nadzorniku na izvrstni vódbi zborovanja.

Podali smo se v g. Levca gostilno, kajti naš „kuhar“ kateri se je od 9. ure zjutraj do $\frac{1}{2}$ 3 popoldne že jako skrčil, nas je resno opominjal, da se treba tudi telesno okrepčati. Tu mi gre le pristaviti, da bi se pri številu pevcev učiteljev (12) bilo pač lahko živahneje nekaj pesem zakrožilo. V prihodnje na veselo svidenje in pevanje!

Frančišek Marolt — Brdo.

Iz radovljiskega okraja. Vabilo k prvemu občnemu zboru radovljiskega učiteljskega društva dne 18. kimovca t. l. ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopji radovljiskem.

- Vzpored: 1. Nagovor zač. predsednika;
2. volitev odbora in pevovodje;
3. vpisovanje pravih in podpornih članov;
4. posebni nasveti.

Ne dvomimo, da se bodo vsi gospodje tovariši učitelji, gospodičine tovarišice učiteljice in šolski prijatelji toli zaželjenega prvega zborovanja okrajnega učiteljskega društva radovljiskega gotovo udeležili.

Da bode možno delovati novemu društvu v prospeh narodnega šolstva, treba vzajemnosti, kajti — „v slogi je moč“. Na svidenje! **Odbor.**

Iz kranskega okraja. (Konferencija.) (Konec).

„Določitev in razdelitev tvarine iz realij za posamezne razrede in oddelke na raznih kategorijah ljudskih šol“ (za vsako kategorijo izbran odsek določi po jednega poročevalca) je bila tretja točka dnevnega reda. Za jednorazrednice poroča g. Okorn, za dvorazrednice g. Benedik, za trirazrednice g. Vavken in za štirirazrednice g. Kragl. Učiteljstvo referate odobri, le referat za jednorazrednice pride še jedenkrat na dnevni red, ker se g. poročevalec ni popolnoma ravnal po odsekovih sklepih. Vsak poročevalec pa je konci referata stavil predlog: „Višja oblastva se naprosijo v posredovanje, da se učne knjige uredé po naših učnih črtežih.“ Predlog se vzprejme.

Pri 4. točki prav izvrstno poroča g. Jelenec „o metodi začetnega pouka v zemljepisji na ljudski šoli“ ter stavi nasvet: C. kr. okrajni šolski svet se prosi, da materialno pripomore, da pride vsaka šola do načrta šolskega poslopja, šolskega kraja in okraja. Predlog se soglasno vzprejme. — Dalje poroča gosp. Pezdič o določitvi jednotnih zvezkov. Po referentovem nasvetu odločimo se za Grubbauerja. — Učne knjige za bodoče šolsko leto ostanejo sedanje. O ti priliki g. predsednik naznani dovoljene katekizme. — Iz poročila knjižničnega odbora smo izvedeli, da je imela knjižnica dohodkov 88 gld. 69 kr., troškov pa 59 gld. 15 kr., torej prebitka 29 gld. 54 kr. Knjižnica šteje 560 zvezkov in 34 snopičev. V nakup se priporoči več pedagoških knjig, g. Kramer pa bode

daroval dela Schillerjeva; za ta dar izreče mu skupščina svojo zahvalo. Sedanji knjižnični odbor (gg. Kuster, Pezdič, Režek, Jelenec, Jugovic) se z vzklikom v novo volji, isto se zgodi sè stalnim odborom (gg. Jelenec, Kragl, Papa, Vavken). — Končno se po nasvetu g. Jelenca voli posebni odbor, kateri ima sestaviti zaznamek učil za realije, katera bi morala vsaka šola imeti. V ta odbor se volijo g. Rozman za jednorazrednice, g. Jelenec za dvorazrednice, gospdč. Wochinz za trirazrednice in g. Kmet za štirirazrednice.

G. predsednik sklence zborovanje ob 1. uri s trikratnim „slava“ presvetlemu vladarju, učiteljstvo pa zapoje cesarsko himno. G. Kragl se v imeni skupščinarjev zahvali g. predsedniku, kateri je tako spretno in nepristransko vodil zborovanje.

Zadnja točka dnevnega reda, katere pa ni bilo na razposlanih tiskanih vabilih, vršila se je v prostorih dobroznane gostilne g. P. Majerja ml., kjer smo skupno obedovali vsi zborovalci. G. Majer pa je ta dan tudi pokazal, da spoštuje učiteljstvo, ker je okrasil svoje prostore s cesarsko podobo, zastavami in venci. Ustregel pa nam je tudi z ukusno pripravljenimi jedili in dobro pijačo. Z nami obedoval je tudi g. okrajni glavar ter s tem pokazal, da spoštuje in ljubi učiteljski stan. Med mnogimi napitnicami nas je ova g. glavarja najbolj razveselila. G. glavar razvil je nekako svoj program, kako hoče delovati, da se povspe šola na sedanjemu napredku primerno stopinjo. Učiteljstvu hoče biti vsikdar podpornik, skrbeti hoče, da se mu tudi materialno stanje izboljša i. t. d. Torej naj se učiteljstvo vselej s zaupanjem do njega obrača, ker našlo bode vedno dobrohotnega predstojnika. Seve, da smo tako napitnico z gromovitimi „živijo“ pozdravili. — Čez dve leti oglasili so se letos zopet naši pevci ter nas z milimi pesmimi zabavali. Po obedu pridružil se nam je g. Štefancič iz Kamnika, kateri je prišel po opravih v Kranj, ter nas je s svojim zares krasnim tenorom kar očaral. — Pri ti priliki pridobilo je tudi naše učiteljsko društvo nekaj novih udov. Na zdar!

yz.

Iz Škocijana. (Razširjanje šolske sobe in popravila. Novo všolanje). Dne 3. malega srpana je bil ogled pri tukajšnji šoli zaradi razširjenja šolske sobe in raznih popravil.

G. c. kr. okrajni glavar Mahkot, za učiteljstvo kakor tudi za ljudsko blagostanje jako vnet, ogledal si je šolske prostore ter s prepričevalno besedo pridobil krajni šolski svet in občinski odbor, da so bili vsi voljni privoliti v šolska popravila. Šolska soba se bode po mnenji g. ingénieurja mogla brez velikih stroškov razširiti. Sedaj je prostora za 56 učencev, kar je premalo z ozirom na število šolo obiskujočih otrok, kojih je 136. Pouk na tukajšnji šoli je sicer poludneven, vendar je zlasti popoldne pri nižji skupini v premajhni šolski sobi precejšnja gnječa, tako da je le težavno učencem pisati.

Tudi nove klopi, peči in večja okna pri šolski hiši se bodo napravila in nekaj manjših popravil izvršilo. Da se peči naredé nove, je velika potreba, ker po zimi vlada v šolski sobi sibirski mrzlota. Želeti bi bilo tedaj, da se že letos vsaj nove peči naredé.

Omeniti mi je še nekaj o všolanji. Gotovo, da je Turjak jedini „trg“ v naši deželi, koji nima svoje šole in še celo všolan ni bil do sedaj nikamor. Res ni po velikosti in številu hiš podoben trgu, vendar bi bil pa lahko že zdavnej všolan v Škocijan. Otroci obiskujejo sicer šolo tu, vendar nekateri le par let. Sedaj se bode temu nedostatku odpomoglo. Všolani bodo v Škocijan: Turjak, Podturjak in Ščurki. Nobena teh vasij ni nad jedno uro oddaljena, Turjak dobrih dvajset minut. S tem, da se bodo všolali omenjeni kraji, narastlo bode nekoliko število obiskujočih učencev. Vzrok, da ni bil Turjak nikamor všolan, je iskati v tem, da spada v kočevski politični okraj in da je posebna fara, sedaj pod upravitelstvom tukajšnjega g. župnika. Ako še omenim, da večina otrok iz vasi Rašica obiskuje zaradi bližine šole v Velikih Laščah, akoravno so tu všolani, opisal sem ob kratkem nekoliko tukajšnje šolske razmere.

Jožef Korošic — Škocijan.

Iz Postojine. (Poročilo o okrajni učiteljski konferenciji.) Učitelji Postojinskega okraja smo imeli običajno okrajno učiteljsko konferencijo dne 2. malega srpana z dnevnim redom, kojega sem nannal v 12. „Tovariševi“ številki.

Konferencijo je otvoril c. kr. okr. šolski nadzornik, blag. gosp. Janez Thuma s prijaznim nagovorom, v kojem se spominja v tekočem šolskem letu umrlega tovariša g. Andreja Legata ter pozivlje vse navzoče, da se v znak sožalja vzdignejo.

Nadalje se spominja g. predsednik v lepih besedah poroke cesaričine Valerije, ki bode v 31. dan. malega srpana ter pozivlje zbrano učiteljstvo, da v znak veselja tega dogodka v cesarski rodbini in udanosti do slavne vladarjeve hiše vstanejo. Na to pozdravi v imeni učiteljstva prisotnega c. kr. okrajnega glavarja, visokorodnega gospoda Ferdinanda markiza Gozanija, proseč ga naklonjenosti do učiteljstva tega okraja. Tem besedam se visoki gost najprijazneje zahvali želeč učiteljstvu najboljšega uspeha.

Za zapisnikarja sta bila z vsklikom izbrana učiteljica gospdč. Ivana Praprotnik in učitelj gosp. Jakob Dimnik.

Svojim namestnikom imenuje g. predsednik gosp. nadučitelja Martina Zarnika.

Tretja točka dnevnega reda je bilo „poročilo nadzornikovo o stanji šol“, koje se blizu tako-le glasi:

„O stanji šol in o napredku pri šolskem pouku imam se v obče pohvalno izraziti. Sploh kaže učiteljstvo dobro voljo za svoj imenitni poklic ter se trudi svoj težavni posel vsestranski izvrševati. Kar sem o priliki inspekcij bolj nerednega in pomanjkljiv-

vega opazil, bodi si pri pouku posameznih predmetov, bodi si pri družih šolskih stvareh, na to sem na mestu opozoril dotične učitelje ali šolske voditelje. Danes bodo moje opazke splošne.

Podajam Vam najprej nekatere statistične podatke o šolskih razmerah našega okraja, iz kojih morete spoznati, kako naše šolstvo napreduje. Rednih šol je 36, med temi je 24 jednorazrednic, 7 dvorazrednic, 1 trirazrednica in 4 štirirazrednice. Celodnevni pouk ima 6 jednorazrednic, 3 dvorazrednice in 4 štirirazrednice; v vseh ostalih šolah je poludnevni pouk, izvzemši šolo trirazrednico v Knežaku, kjer je deloma celodnevni, deloma poludnevni pouk. Po spolu ločeni so otroci le v treh razredih v Postojini in v dveh v Trnovem. V tekočem šolskem letu se je otvoril 2. razred v Šturiji in 2. razred zasebne dekliške šole v Trnovem, pod vodstvom šolskih sester de Notre Dame.

Mnogo šol in razredov broji naš okraj, a to število nikakor ne zadostuje faktičnim potrebam. Že radi neugodnih klimatičnih razmer želeli je, da se šole kolikor možno pomnožijo. Radi oddaljenosti nekaterih vasij od šolskega kraja ostane mnogo otrok brez vsacega pouka. Silno potrebna bi bila šola na Kovku, v Palčji za to vas in za Jurišče, dalje še kake tri šole v Hrenoviški fari. Naprava šole v Bukevji in Harinjah, dalje ustanovitev ekskurendne šole v Ležečah in Koritnicah je že dovoljena. Gledé na veliko število šolo-godnih, oziroma šolo-obiskujočih otrok bi bilo želeli razširjenje šole v Budanjah, Trnji, na Gočah, Premu, v Košani, Šmihelu, Zagorji, Slavini in Vremah.

Kar se tiče šolskih poslopij, zadostuje jih 8 vsakovrstnim potrebam, a vsa druga so nekaj dobra, nekaj zadostna, nekaj pa tudi nezadostna; nezadostne so zlasti šole na Razdrtem, Suhoriji in Vremah, kjer je skrajna sila, da se sezidajo nova poslopja. Šolske sobe so večinoma prav snažne in čedne, a nasprotno tu in tam nekatere v takem stanu, da sem bil primoran dotične učitelje grajati. Neprijetno je v šoli, kjer so šolske klopi nesnažne, okna zamazana, kjer je vse okoli v prahu in pajčevinah. Za snaženje šolskih sob skrbeti ima sicer krajni šolski svet. Ako pa učitelj proti primerni odškodnini prevzame skrb za snaženje, je on sam odgovoren za snago v šoli, kar sem že mnogokrat, a za nekatere voditelje brezuspešno podarjal. Šolska oprava je v 19 šolah prav dobra, v 14 dobra in 3 srednja. Nove šolske klopi nahajajo se sedaj v 30 razredih; želeli je, da bi se v vseh šolah, katere imajo še slabe klopi, iste nadomestile z novimi. Kjer še ni pripravne omare za shranjevanje učil in uradnih spisov, naj se taka omisli.

Za šolo godnih otrok je v vsem šolskem okraju 5340, (otroci iz Harij, Jurišča in Kovk tu niso všteti) od teh jih obiskuje redne šole 4570 torej pride na jeden razred 82 otrok. Zasebni dekliški zavod v Trnovem broji 92 učenk, srednjo šolo obiskuje 29 dečkov; radi oddaljenosti od šol je brez pouka 64

otrok; zaradi težkih telesnih hib ne obiskuje šole 72; radi slabega razvoja in v zmislu odloka c. kr. okrajnega šolskega sveta z dne 25. listopada 1880 oproščenih je 502 v starosti od 6. do 7. leta; zaradi malomarnosti jih ne obiskuje šola 7. Brez vsacega pouka je torej 645 otrok ali 12%. Za ponavljalnice je 1261 šologodnih in 1198 šolo-obiskujočih otrok. Šolska hoja je v nekaterih krajih prav povoljna, v drugih slabeja. Razni so uzroki, zaradi katerih ne prihajajo otroci redno v šolo. Letos je napravila nalezljiva bolezen „hripa“ veliko nerednost v šolski hoji in nekatere šole so bile mesec dni zaprte. Mnogokrat rabijo roditelji svoje otroke pri domačem delu in to za mnogo časa brez vprašanja in prošnje. Take zamude je šteti med neopravičene.

Število učiteljev je in sicer s spričevalom usposobljenosti 39, s spričevalom zrelosti 6. Število učiteljic je s spričevalom usposobljenosti 7, s zrelostnim spričevalom 6 in brez spričevala 1. Vseh učiteljskih močij v okrajih je torej 12 nadučiteljev, 33 učiteljev, 13 učiteljic; 1 pomožna učiteljica in 2 privatni učiteljici; jedno učiteljsko mesto je izpraznjeno; dalje učiteljic samo za ročna dela 9; šolskih katehetov 29 zaradi pomanjkanja duhovnikov poučuje 8 posvetnih učiteljev verouk. S kmetijskim poukom se bavi 17 učiteljev; brez šolskih vrtov je še 8 šol.

Ko je potem g. nadzornik še nekoliko nedostnosti gledé šolskih knjižnic, šolske discipline in stopanja pri šolskih zamudah omenil, prešel je potem k posameznim učnim predmetom. Preobširno bi bilo, da bi vse natančno popisoval, omenim naj le toliko, da se je g. nadzornik splošno o uspehih pohvalno izrazil ter nam podal prav mnogo lepih metodičnih nauk, kako treba postopati pri posameznih predmetih. Navesti hočem pa popolnoma nadzornikovo poročilo o ženskih ročnih delih, ki se tako-le glasi: „Ženska ročna dela se učé večinoma s povoljnim uspehom in trud nekaterih učiteljic je res hvalevreden. Veliko moralčno in gmotno korist prinaša dobro urejen pouk v ženskih ročnih delih. Kako veselo je gledati deklice, ki, namesto da bi pohajale, pridno pletó nogavice ali šivajo in krpajo obleko ter se že v mladosti vadijo pridnosti, delavnosti in s samodelom štedljivosti. Obžalovati je le, da je še 17 šol, kjer ni tega pouka. Prosim gospode šolske voditelje, da se potrudijo dobiti sposobne ženske za to koristno poučevanje.

Neumljivo pri tem pouku pa mi je, da neizprašane, pomožne učiteljice veliko bolj goje šivanje in krpanje v šoli, kakor nekatere izprašane učiteljice, in vendar je to, smelo trdim, najvažnejši del vsega pouka. Ubogi soprog, ubogi otroci, ako gospodinja ne zna šivati, ako ne zna raztrgane obleke popravljati. Morebiti se bode ugovarjalo: oj, to si žena že pozneje, ko bode sila, navadi. No, potem bi pa tega pouka v šoli kar nič treba ne bilo, ako se dá pozneje tako hitro in lahko priučiti! A temu ni tako, ne, ta pouk

je težak in treba je velicega truda in vztrajnosti, mnogo vaje v mladosti, kdor si hoče pridobiti potrebne spretnosti v tej stroki za življenje. Priporočam torej gospodičinam učiteljicam, da se pri tem pouku kolikor največ mogoče ozi. ajo na šivanje in krpanje. Pri bodoči konferenciji misli se napraviti razstava ženskih ročnih del, pri kateri priliki morejo pokazati učiteljice svojo spretnost pri poučevanju in samodelu*.

S tem je končal g. nadzornik svoje opazke, le splošno dal nam je še te-le nauke:

„Delajmo neutrudno in vztrajno na provspah ljudskega šolstva in na vzvišanje našega važnega poklica. Sveta skrb nam bodi, da vsak na svojem mestu zvesto in goreče izpolnjuje vse dolžnosti, katere mu nalaga težavni učiteljski stan, da se strogo držimo zakonitih določil in predpisov. Vedno in povsod vzbujamo otroke k moralčnemu in prikupljivemu življenju. Zaželjeni uspeh doseči moremo le tedaj, ako se sami strogo ravnamo po besedah, katere učencem priporočamo. Prazne besede brez lepega vzgleda malo izdajo. Tudi ljudstvu ne smemo kazati slabih vzgledov, inace je njega zaupanje do nas, naša veljava v občini izgubljena, naše delovanje v šoli ovirano. Védimo se sploh tako, da se nad nami nobeden pošten človek ne more spodtikati ali o nas slabo govoriti. Prizadevajmo si pridobiti spoštovanje ljudstva in zadovoljnost svojih predstojnikov!“ (Občno odobravanje).

J. Dimnik — Postojina.

(Konec prih.)

Iz logaškega okraja. (Učit. konferencija.)*

Dné 3. mal. srpana je zborovalo učiteljstvo tega okraja v Dolenjem Logatcu in sicer zato ravno tam, da si je ogledalo ondotno šolsko delarno in nje dosedanje izdelke. Vidilo se je veliko razstavljenih in lepó izdelanih okvirov, škatljic in enakih rečij, katere so gg. učitelje presenetile; pa vrnimo se k stvari.

G. c. kr. okrajni nadzornik prof. Vil. Zupančič otvori zborovanje takoj po 9. uri, določi si svojim namestnikom ondotnega nadučitelja g. Ribnikarja in zapisnikarjema sta po vzkliku izvoljena nadučitelj g. G. Gašperin in učiteljica gđc. Hromec.

Radi bolehnosti ni bilo pri konferenciji gđc. Leskovic, g. Kleča in g. Schmidta. Gđc. Costa, bivša učiteljica v Planini, se je službi odpovedala, omožila, ter se preselila na Moravsko.

Počastil je zbor ondotni predsednik krajnega šolskega sveta g. Mulley, a bili so navzoči tudi 4 kateheti, namreč: č. gg. Frjancič, Regen, Hiersche in Bezeljak. Po konferenciji došel je še cerkniški katehet č. g. Fran Krek, „Vrtčev“ sotrudnik.

G. predsednik prečita potem ukaze višjih šolskih oblastev in odloka dveh sprejetih samostalnih predlogov vplanske učiteljske konferencije v Cerknici.

* Zaradi pomanjkanja prostora zakasnjeno.

Ured.

Prvi predlog je bil, naj bi sl. c. kr. šolska oblastva na to delala, da se že skoraj odpravijo napake udov nekaterih krajnih šolskih svetov ali krajnih šolskih nadzornikov, kadar pridejo v šolo poslušat ali nadzorovat. Z dném 9. kimovca 1889 št. 819 se reši rečena uloga tako-le: Vsem šolskim vodstvom se naroča, da vsako nedostojno vedenje udov krajnih šolskih svetov v šoli takoj objavi c. kr. okrajnemu šolskemu svetu. Šolskim vodstvom se je poslal ta odlok pótém krajnih šolskih svetov.

Drugi sprejeti nasvet je bil, naj bi bili dopoludnevi križevega tedna, sv. Marka in sv. Alojzija dan uvrsteni k 5. točki okrožnice visokega c. kr. deželnega šolskega sveta od dné 8. vinotoka 1870. l. št. 316. Visoki c. kr. deželni šolski svet je na to odgovoril, naj krajni šolski sveti za take dajejo prosto na račun onih treh dni v šolskem letu, do katerih imajo postavno pravico.

G. c. kr. nadzornik omenja dalje svoje opazke pri nadzorovanji šol. Učiteljstvo stori svojo dolžnost in šolstvo je v pravem tiru, kakor vplansko leto. Uradne knjige in spisi naj so lahko pregledno sestavljeni; matrika naj je urejena po letih in starosti otrok; v tednik se lahko več oddelkov vkup zapisuje; uradni spisi naj so natančni in določni ter naj se v vsakem spisu le o jedni sami reči piše; vsaka preuredba in preložitve šolskih dni naj se pravočasno naznani. Bukvarni zapisnik naj obsega šolarsko in učiteljsko knjižnico, in vpiše naj se vsakikrat, kedaj so se nove knjige pregledale in kdo jih je pregledal t. j. podpis.

Pretresovala se je nadalje tvarina iz realij za posamezne razrede in oddelke na raznih kategorijah ljudskih šol. Poročevalci so bili različnega mnenja — besedovanja dosti — a sklenilo in določilo se vendar ničesa ni, ves trud je bil zaman; za to se je volila enqueta, da poroča pri prihodni konferenciji v tej reči.

V to so bili izvoljeni gg. nadučitelji: Benedek, Božič, Dermelj, Gašperin, Kernc, Požanel, Repič, Ribnikar in Žirovnik. Ta enqueta je ob jednom tudi stalni odbor.

Iz poročila knjižničnega odbora za 1889/90 posnamem, da je imela blagajnica 230 gld. 76 kr. dohodkov in 198 gld. 36 kr. stroškov, preostane torej se 32 gld. 40 kr. Odbor ostane dosedanji.

Radi nasveta g. Ribnikarja o pouku v kmetijstvu in sadjarstvu na ljudskih šolah logaškega okraja se je unela ostra debata pro et contra. Obveljal je vendar naposled g. Ribnikarjev nastvèt, namreč, da se z združenimi močmi napravi in zida učni načrt z učno tvarino in metodični navod za pouk v kmetijstvu in sadjarstvu ljudskih šol logaškega okraja.

Spis pregleda stalni odbor in ako ga odobri, pošlje se v natisek, založi ga „Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja“.

Samostalnih nasvetov ni bilo na dnevnem redu. K sklepu zahvali se gospod predsednik poročevalcem in poročevalkam za njih trud, spodbuja učiteljstvo sploh k vstrajni delavnosti in pravi kolegijalnosti ter zaključi sejo ob 1. uri s trikratnim živio! in slavaklicem presvetlemu cesarju in ves zbor naučeno zapoje cesarsko pesem.

Zborovalo je potem še „Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja“ in je pri tej priliki blagajnik tega društva nabral za grobni spomenik rankega gosp. Trevna, učitelja na Blokah 55 gld. 20 kr. (nekaj novcev se bode še dobilo). Društvo mu bode dné 18. kimovca spomenik postavilo na Blokah.

Skupni obed je bil v g. Arkovi gostilni. Po-strežba dobra in jedila ukusna. Med obedom došli so v našo sredo naš jako prijazni c. kr. predsednik okrajnega šolskega sveta g. Del Cott, g. notar Gruntar in dr. Stergar. Razume se, da se tudi napitnice ni manjkalo. Na zdravje! —1.

Z Jesenic na Gorenjskem (Iz šolske kronike o šolskih dobrotnikih v minolem šolskem letu.) Spoštovani gospodje bratje Ruardovi, preselivši se odtod, blagoizvolili so podpisati nemu iz svoje knjižnice odbrati mnogo knjig za krajno učiteljsko knjižnico, s čemur se je slednja znatno pomnožila.

Gospod Alojzij Schrey, c. k. poštar, priredil je v sporazumljenji s šolskim vodstvom pustno nedeljo med veselico „tombolo in srečkanje“, katera je dala čistega dohodka 35 gld. 19 kr. namenjenega v nakup učnih pripomočkov ubogim učencem in v pomnoženje otroške knjižnice. — V prvi namen se je poslala mala vsotica društvu „Národna šola“, koje je poslalo mnogo raznega šolskega blaga; poleg tega se je nakupilo še nekoliko svinčnikov in peres. To blago se je delilo tudi šolarjem, ki so nabirali glo-govega belina in drugih mrčesjih zaleg; nanesti so jih 39.626 v šolo, kjer se je vse požgalo. To se sadju gotovo mnogo pozna, ker nam letos obilo obeta. — V drugi namen so se nakupili vsi letniki „Vrtca“, kar jih je bilo mogoče dobiti; v nameček pošilja sl. uredništvo letošnji „Vrtec“ brezplačno.

Častiti gospod Francišek Pokoren, bivši tukajšnji katehet, naročil je tej šoli ilustriran list „Dom in svet“ za tekoče leto.

Dné 31. malega srpana t. l. smo skenili šolsko leto in ob enem tudi praznovali poroko presvetle nadvojvodinje Marije Valerije s presvetlim nadvojvodo Frančiškom Salvatorjem. Da ta dan šolski mladini trajno ostane v spominu, pripomogli so s svojo požrtovalnostjo tusem na leto-

višče dobro nam došla slavna, tuja gospoda in domači šolski prijatelji, da se je ta dan pogostila vsa šolska mladina s kruhom, sirom in vinom pri šolski veselici v prijetnem parku Schreyevem ob Savi. V to svrhu je daroval največ izmed prve blagorodni g. c. k. poštni nadravnatelj Karol Pokorný 5 gl., izmed družih pa prečastiti naš gospod župnik in krajni šolski ogleda Janez Keršič (4 gl.).

Vsem tu imenovanim in neimenovanim blagim šolskim dobrotnikom in prijateljem izrekam v svojem in vse šolske mladine imeni najpristrčnejšo zahvalo. Slava jim! Dragotin Bernard
šolski voditelj.

Iz Kobarida. (Dragojila Milek †). Dné 22. mal. srpana je v Ljubljani po dolgotrajni in mučni bolezni umrla gospodičina Dragojila Milek, bivša dolgoletna in marljiva učiteljica v našem trgu, v 40. letu svoje dobe. V Kobarid je prišla l. 1872., kjer je ostala do konca šolskega leta 1888., torej polnih 16 let. Kobaridci ji ohranimo hvaležen in blag spomin, katerega je rajnica tudi v polni meri zaslužila. V cvetu mladosti svoje je prišla v Kobarid kot prva tukajšnja učiteljica, ki je posvetila svoje mlade a spretnosti vsestranskemu napredku naše šolske in odrasle mladine. Da je vse sedanje mlajše ženstvo v Kobaridu in okolici izvrstno izurjeno v ženskih ročnih delih, to je sad njenega truda in njene posebne spretnosti v takih delih. Ali tudi zunaj šole je bila dolgo let, dokler je bila še zdrava, jako delavna učiteljica. Tukajšnji čitalnici je bila mnogo let spretna in delavna moč; zlasti pa pri raznih čitalničnih veseliceh je bila in je dosedaj še vedno nenadomestljiva. Posebno je bila vnetja za lepo petje. Zbirala je okoli sebe zbor mladih deklet, katere je učila cerkveno in narodno petje. Lepe Marijine pesmi pri Šmarnicah bodo še dolgo let spominjale vrle pevke na njih bivšo učiteljico. — Bavila se je tudi s pisateljevanjem; spisovala in prevajala je povestice za mladino, katere je priobčevala v „Vrtcu“ pod imenom Petrovna in menda še pod drugimi imeni, kar naj bi g. „Vrtčev“ urednik blagoizvolil naznaniti svojim mladim čitateljem.

Zadnja leta začela je bolehati. Iskala je na raznih krajih zdravniške pomoči, ali brez uspeha. Postala je bolj tiha in mrtva, ali še vedno delavna in požrtovalna, kjer je bila treba. Slednjič se je umaknila v Podzemelj na Kranjsko, a po kratkem umirovljenji je izdihnila v Ljubljani svojo blago dušo. N. v m. p.!

Po „N. S.“

S Tolminskega. (Uradna učiteljska konferencija) za tolminski okraj se je vršila 10. mal. srpana v Tolminu. Po navadnem nagovoru predsednika g. Franciška Dominca se je prečital zapisnik lanske konferencije, iz katerega pa se je po soglasnem

sklepu jedna točka izbrisala, ker se ni sklenila v konferenciji in se samovoljno postavila v zapisnik.

Gledé na točko „kakó naj se napravi natančen zemljevid tolminskega okraja z njegovo zgodovino“, se je večina strinjala v tem, da je risanje natančnega zemljevida silno težavno, gledé na zgodovino pa popolnem nepotrebno delo, ker imamo že izvrstno Rutarjevo zgodovino, ki povsem zadošča našim potrebam. Vender se je cela ta stvar prepustila odseku petih udov, ki naj preudarijo, ali se ima izvršiti in kakó.

Poročevalca o naslednji točki „kakó je uplivati učitelju na нравno vedenje šolske mladine tudi zunaj šole“, bila sta dva, in sicer gg. F. Bogataj iz Bolca in Matija Kenda iz Sedla. Posebno je ugajal izdelek slednjega, ki je poudarjal, da mora izhajati tak vpliv iz šole, iz cerkve in z doma. Poročevalec g. M. Kenda je bil tudi naprošen v imeni cele konferencije, naj bi objavil svoj spis v kakem učiteljskem listu.

Prav ko se je razpravljala gornja točka, stopil je v dvorano c. kr. okrajni glavar, visokorodni gosp. grof Marenci, ki je pozdravil navzoče učiteljstvo v slovenskem jeziku ter priporočal, naj učiteljstvo pazi posebno skrbno na нравno vedenje mladine, ker to je podlaga pravi sreči in blagostanju. Konferencija je z živio-klici sprejela pozdrav in priporočilo g. okrajnega glavarja in mu je pri odhodu zapela cesarsko pesem.

Med samostalnimi predlogi je bil najlepši oni učitelja g. J. Kende, ki je predlagal, naj bi stalni odbor izbral vselej jednega poročevalca za izdelke (konferenčne) učiteljev in jedno poročevalko za izdelke učiteljic. Ta dva naj bi jih dobro proučila in napravila iz njih nov sestavek kot nekaj povzetek najlepših mislij iz vseh izdelkov. Doslej sta se prečitala največ po dva sestavka, vsi drugi so pa ostali neprečitani in marsikako dobro zrno je postalo tako pozabljeno.

Ko je g. Kristijan Bratina dokončal svoje poročilo o stanji okrajne učiteljske knjižnice, sledila je volitev v razne odbore in volitev dveh poslancev v prihodno deželno učiteljsko konferencijo. Izvoljena sta bila gg. Vrtovec in Širca.

Na to je predsednik sklenil konferencijo s trikratnimi živio-klici na presv. cesarja, na kar je zadonela cesarska pesem.

Po „N. S.“

Iz Gorice. (Zborovanje „učiteljskega društva“.) Dne 24. mal. srpana je imelo „učiteljsko društvo za goriški okraj“ svoje letno občno zborovanje, kakor je bil „Tovariš“ z vabilom naznanil. Udeležilo se je zborovanja 32 oseb, od

teh 29 udov in trije gostje. Pohvalno omenjemo, da se je 8 gspđ. učiteljic udeležilo zborovanja.

Po primernem pozdravu g. predsednika Tom. Juga, volitvi dveh gospodičin kot zapisnikaric se prebere in odobri zapisnik zadnjega zborovanja.

Predsednik naznanja, da prva točka dnevnega reda „Petje po notah“ odpade, ker dotični poročevalec naznanja, da se zborovanja ne udeleži, ker je iz društva izstopil. Zbor vzame to s pomilovanjem na znanje.

Na to poroča g. Peter Medvešek o društvenem delovanju v minolem letu in o drugi skupščini „Zaveze slov. učiteljskih društev“ v binkošti t. l.

Iz obsirnega poročila naj posnamemo, da šteje društvo 76 udov, med temi 17 zastopnic lepega spola, kar je gotovo lepo znamenje in častno za gđ. učiteljice in za društvo. V minolem društvenem letu je imel odbor 4 seje, a bila so 3 občna zborovanja v navzočnosti do 40 udov. To kaže na krepek razvoj društva našega in na veliko zanimanje za društvo. Da bode tudi v prihodnje jednako, skrbeti je treba za primerno tvarino, ki naj bi se obravnavala pri zborovanjih. V slučajih, da bode tretja glavna skupščina „Zaveze slov. učit. društev“ prihodnje binkošti v Gorici, prosil je odbor slavno „Čitalnico“ v Gorici, da bi blagoizvolila prepustiti prostore svoje v isti namen. Odgovor g. predsednika „Čitalnice“ Ant. Šantla je občni zbor z veseljem vzel v znanje, kajti prostori se radovoljno prepusté. Upamo torej, da bode tretja skupščina v Gorici. — Na znani poziv g. Jan. Lego v Pragi radi vzajemnosti čeških in slovenskih učiteljev pri potovanju odzval se je odbor v zmislu, da učiteljstvo našega okraja bode brez izjeme storilo svojo dolžnost, ako bi kateri čeških kolegov zašel v naš okraj.

Končno priporoča tajnikovo poročilo jedinstvo med učiteljstvom, katero naj, kakor jeden mož, združeno bode v trdno društvo, katero bode moglo uspešno odbijati vsakovrstnih napadov na šolstvo in učiteljstvo.

Blagajnik g. Anton Bajc poroča o ugodnem denarnem stanju društva, katero naj — na predlog g. Fr. Vodopivca, c. kr. okrajnega šolskega nadzornika — vsakoletni prebitek vloži v hranilnico slovensko v Gorici. Delegatom „Zaveze“ določil je zbor za pot v Celje 12 gld.

G. Iv. Mercina, c. kr. učitelj na vadnici, predlaga z ozirom na ugodna poročila o društvenem delovanju in stanju, naj se izreče odstopivšemu odboru pohvalo in priznanje. Predlog se vzprejme jednoglasno.

G. Balič, predsednik odseku za izdajo „Opis“ okraja našega, poudarja, da stvar nekako prepočasi napreduje ter prosi, naj se podviza, da bode v krat-

*) Zaradi pomanjkanja prostora zakasnjeno.

kem vsaj večina občin opisana, da bode odsek se lotil dela.

G. Fr. Bajt poganja sklep radi produkcij v petji, da bi se vender jedenkrat pričelo tudi v tem oziru delovati, da bo mogoče o priliki zborovanja „Zaveze“ nastopiti kot pevski zbor. — Stvar se je prepustila odboru.

G. Balič poudarja, da odkar smo vpeljali v šole „Abecednik“, šole naše ničesa ne dobivajo mesto „Začetnice“ za ubožne otroke; predlaga, naj se storé potrebni koraki, da se „Abecednik“ vzprejme v zalogo šolskih knjig. G. Mercina se strinja z Baličevim predlogom, a izvesti se ne da; nasvetuje v pomoč naslednje: Šole naj vzprejemajo darovane „Začetnice“, a naj jih zamenjajo v knjigarnah za „Abecednike“. — Drugim udom zdi se tudi to neizpeljivo. — G. Medvešček je mnenja, naj se prosi, da se dobi pa drugih, dražjih šolskih knjig v večjem številu. — G. nadzornik pojasnjuje končno, da c. kr. zaloga šolskih knjig razdeli za uboge otroke le svoj čisti dobiček na podlagi števila otrok.

G. predsednik prebere še odlok, s katerim je slavní deželni šolski svet rešil društveno vlogo radi napadov v „Soči“ in „Rimskem katoliku“ v zmislu, naj učiteljstvo točno vrši svojo dolžnost, da s tem se bode najbolje branilo napadom.

Končno je bila volitev novega društvenega vodstva. Izvoljeni so gg.: Tom. Jug, Anton Bajc, Ambrož Poniž, Peter Medvešček, Matej Lovrenčič kot odborniki; Čopi in Zega kot namestnika. G. predsednik predlaga, naj bi se deputacija poklonila g. c. kr. okrajnemu glavarju ter izrazila čestitko učiteljstva radi poroke Nj. c. Visokosti nadvojvoda Francišek Salvatorja z Nj. ces. Visokostjo nadvojvodinjo Marijo Valerijo, hčerjo presvetlega cesarja našega. Pooblastil se je novoizvoljeni odbor v to. Ravno tako predlaga g. predsednik, naj se izreče vodstvu kmetijske šole zahvalo, ker nam prepušča prostore svoje ter nam tudi daje priliko opazovati umnega gospodarstva lepe uspehe. — Vzprejeto je jednoglasno.

G. Iv. Mercina meni, da je kmetijska šola preoddaljena od mesta in bi bilo bolje, ko bi imelo društvo zborovanja svoja v sredinji mesta kje in predlaga, naj se naprosi „Čitalnico“, katera bi gotovo rada prepuščala potreben prostor za to. — Vzprejeto. Končno prebere g. predsednik dopis g. Likarja, trgovca s šolskimi potrebščinami v Gorici, kateri se zahvaljuje za dosedanje naklonjenost in se priporoča za prihodnost. Z ozirom na to, da je g. Likar naš društvenik, upokojen učitelj, oče več otrok, vrl narodnjak, upam, da ga ni slovenskega učitelja na Goriškem, ki bi ga ne podpiral s tem, da pri njem naročuje pisarniško potrebstino.

Po zborovanji se je ustanovil odbor takole: gg. T. Jug predsednik, M. Lovrenčič podpredsednik, A. Bajc denarničar, A. Poniž pevovodja in P. Medvešček tajnik. —e—

Z Goriškega. Didaktofon, c. kr. izključno privilegiran glasbeni instrument.) I. Didaktofon kot učilo. — Pevski pouk je pri naših navadnih razmerah zelo težavno in mučno delo; ko bi pa znali pevci kako godalo, bi jim petje ne delalo tolikih težav, in pevski pouk bi se mahom pretvoril v prijetno in kratkočasno zabavo. Da bi se pa morali pevci učiti navadnih instrumentov, na to ni še misliti, kajti tu bi trebalo mnogo časa in truda. — Na didaktofonu pa pevec v prav kratkem času doseže smoter, namreč, ob jednom se priuči sviranju in petju. Navod o rabi didaktofona je na 1/4 pole popirja!

Didaktofon se najbolj karakterizira v klavijaturi, katera nosi na tipkah ves notni sistem, t. j. 5 črt, 4 medčrtja, pomožne črte in medčrtja pod in nad 5 črtami. Vsled tega je klavijatura z notami v tako tesni zvezi, da more vsakdo, rekel bi na prvi pogled zaigrati vsako noto na didaktofonu, kajti tu ni treba k temu nikake teorije, ampak dovolj mu je, da vé, da se note pišejo na pet črt in štiri medčrtja. Črte so na didaktofonu rdeče in na teh je pet rdečih tipke (e, g, h, d, f), medčrtja so pa bela in na teh so štiri bele tipke (f, a, c, e). Svira se: nota na 1. črti se zasvira na 1. rdeči črti (tipki), nota na 2. črti se zasvira na drugi, 3. na 3., 4. na 4. in 5. na 5. rdeči črti (tipki); nota v 1. medčrtji se zasvira na 1. belem medčrtji (tipki), nota v 2. medčrtji se zasvira na 2., 3. na 3. in 4. na 4. belem medčrtji (tipki).

Pomožne črte so na didaktofonu modre, medčrtja pa zelena, in tudi na teh se glaske po barvah in štetji prav tako lahko svirajo, kakor glaske na pravih črtah in medčrtjih. Trioktavni didaktofon ima črte le v vijolijskem ali basovem ključu, štiri- in petoktavni pa imata črte v obeh ključih. Barve so lepo ukusno ubrane ter tako razločno kažejo posamezne note, da je vsako motenje nemogoče.

Didaktofon ima tudi premikajočo klavijaturo, vsled koje se more vsaka skladba tudi z več križi in „be“ svirati v „c“ intonaciji, se ve da treba prej isto v „c“ transponirati, — a da se ta glasi v prvotni pravi intonaciji, premakne se klavijatura ob nastavljeni lestvici dvanajstih intonacij pred znak zahtevane intonacije. Vsled tega se more tudi vsaka skladba iz iste intonacije — v vseh 12 intonacijah, tedaj tako visoko ali nizko, kakor se komu poljubi samó po premikanji klavijature, svirati.

II. Didaktofon kot glasbilo. Ta glasbeni stroj je s harmonijem popolnoma v sorodu ter ga more poleg svoje naloge v vsakem oziru nadomeščati.

Kar ga pa posebno priporoča je prijeten glas, trdno in lepo delo in prenizka cena. Raznostrana priznanja in laskave izjave potrjujejo resnico teh vrstic.

III. Cenik. Didaktofon ima dve obliki: A in B. Instrument v obliki A stoji na dveh nogah ter ima vidno mehovje, v obliki B pa je podobna lepemu, prav čednemu harmoniju. Didaktofon stoji: na 3 oktave v obliki A 25 gld., z lično klavijaturo 3 gld. več, v obliki B 3 gld. več; na 4 oktave v obliki A 38 gld. z lično klavijaturo 3 gld. 50 kr. več, v obliki B 4 gld. 25 kr. več; na 5 oktave v obliki A 50 gld., z lično klavijaturo 4 gld. 25 kr. več, v obliki B 5 gld. več.

Didaktofon na prečno glasnico, ki daje mnogo plemenitejši, prijetnejši in polnejši glas, stane na 3 oktave 2 gld. 50 kr. več, na 4 oktave 3 gld., na 5 oktav pa 3 gld. 60 kr. več. Štiri- in petoktavn didaktofon ima register „Expression“, po naročilu nastavit se tudi 2 „Forte“ po 1 gld. in „Tremblant“ za 2 gld. Te cene se razumevajo za izdelke v mehkom lesu lepe zunanosti, kdor pa želi didaktofon v okrovu obdan z orehovim lesom, mora določiti za 3 oktave 6 gld., za 4 oktave 7 gld. in za 5 oktav 8 gld. več.

Da se razširjatev didaktoфона ter ž njim pospeševanje krasne glasbene umetnosti kolikor mogoče olajšuje in podpira, tako, da more priti do instrumenta vsak, ki ima veselje do glasbe in le količkaj gmotne moči, dajejo se didaktofon tudi na obroke in sicer: koj pri naročitvi 5 gld., pri dobitvi 5 gld. za ostalino pa se mora odjemalec zavezati, da bo neopretržno plačeval prilično tudi po 5 gld. na mesec. Na obroke stoji instrument 10% več. Embalaža in voznina ide na odjemalčev račun. Plačuje se v Škrbini (p. Komen). Jamci se jedno leto. Kar bi se v tem času vsled pomanjkljivosti pokvarilo, popravi se brezplačno, odjemalec plača le voznino dotičnemu delu ali celemu instrumentu. Za škodo, ki bi se utegnila pripetiti na potu, je odgovoren voznik, oziroma železnični urad. Pri naročitvi naj se blagoizvoli naznaniti, ali se želi didaktofon z milejšim, bolj tihim ali pa živahnejšim, krepkejšim glasom, naznaniti pa tudi treba železnično postajo, kamor se ima instrument doposlati. Podpisani je pripravljen z instrumentom iti, kamor se ga pozove, da praktično pokaže, kako se po njem res lahko kmalu svira — a to pod tem pogojem, da se mu zagotovi vsaj 4 do 5 naročil.

V prospeh glasbenega napredka se za obila naročila priporoča:

Alojzij Luznik,

Škrbina (p. Komen; Primorsko).

Opomnja uredništva. To glasbilo je posebno pripravno za manj izvežbane učitelje in organiste in se priporoča tudi zaradi nizke cene.

Z Dunaja. (Kolonija kranjskih učiteljev na Dunaji. — Dalje). V svojem zadnjem dopisu sem popisal potovanje iz domovine v Beč, danes hočem na dalje zabeležiti dogodilja v šoli in zunaj šole.

Vseh učiteljev v tečaji nas je 48, kateri se razdele po narodnosti sledeče: 16 Slovencev, 4 Čehi, 4 Poljaki, 1 Rusin in 23 Nemcev. Po posameznih kronovinah je in sicer: Kranjcev 15, Čehov 13, Galičanov 5, Spodnje-Avstrijev 4, Moranov in Gornje-Avstrijev po 3, Štirca 2, Primorcev, Šlezijanov in iz Bukovine po 1.

Dopoldne je pouk v mizarstvu (12 Slovencev), v rezbarstvu (4 Slovenci), v lepljenstvu (2 Slovenca). Popoldne je pouk v mizarstvu (2 Slovenca), v rezbarstvu (10 Slovencev), v strugarstvu (2 Slovenca) in v modeliranju (2 Slovenca).

Vsa dela se izdelujejo sistematično od lažjega do težjega, a razven dela je tudi dvakrat na teden teoretičen pouk v navedenih predmetih. Mizarji so začeli delati početkom navadne nastave za cvetke, postavke za napenjanje metuljev, gnezdilne hišice itd., a treba je bilo priučiti se tudi raznim lesnim zvezam, odprtim in zaprtim, kjer mora vsak jako previdno in natančno delati; sklene se z uporabo lesnih zvez na malih omaricah in skrinjicah ter priučiti tudi likanju in navadnemu barvanju s pajco, katero si lahko slednji sam napravi.

Pri rezbarstvu je začetni pouk v navadnem izrezovanju, zatem pride globoki a potem visoki rez — iz vsacega nekaj vporab in modelov.

Pri kartonaži ali lepljenstvu se začne z navadnim štrikotom in počasi pride na jako lepe težavne izdelke, isto tako z modeliranjem in strugarstvom. Ves pouk je sistematično urejen od lažjega do težjega, tako, da se mu lahko vsakdo priuči in si dobi potrebnih znanostij, katere bode uporabljal v prid domovini. Učitelji so prijazni ter postrežni, v pravem pomenu pravi kolegi. Sklep tečaja je bil dne 21. velikega srpana z raznimi nagovori in razdelitvijo spričeval.

Razven pouka, ki je slednji dan 7 do 8 ur, ima človek še vedno nekaj časa, da si znamenitosti Dunaja ogleda. Tudi mi Slovenci smo vporabili ves prosti čas in ogledali si dokaj, večinoma skupno. Dne 19. mal. srpana smo bili v Schönbrunnu ter si ogledali lepe zverinjake, 20. v Nussdorfu, na Kahlenbergu (Stefanievarte), popoldne v Klosterneuburgu; 21. ogledali smo si prater in razstavo, 22. akademijo znanostij, 23. dvorni orožni muzej, 24. prirodznanski dvorni muzej, 24. smo šli pozdravit kolege v Neulerchenfeldu, med kojimi sta gg. Levstik in Novak iz Idrije, 25. nas je bilo nekaj v dvorni operi, 26. smo si ogledali razne imenitne panorame, med temi prekrasno episo do iz nemško-

francoske vojne in napad mesta Rima po Garibaldiju, 27. smo si ogledali razne cerkve a popoldne razstavo, 29. smo bili v cesarski zakladnici, 31. v gledišči Ronacherjevem, 1. vel. srpana smo si ogledali državno zbornico, 2. dvorno gledišče, kjer je združena v posameznih verandah in hodnikih vsa umetnost kiparstva, stavbarstva, zidarstva in slikarstva, 3. smo bili v novi dunajski mestni hiši (rotovži), kjer se nahaja historični muzej v štirih velikanskih oddelkih; tukaj so znamenitosti iz časa turških vojsk; ta dan smo bili tudi v orientalskem kupčijem muzeji, kjer si človek ogleda izdelke Kitaja, Japonske in drugo. Popoldne smo bili na državni zvezdarni (Sternwarte); od tu smo gledali še ostale turške nasipe in okope, 5. smo se podali v kapucinsko rakev, kjer počivajo trupla umrlih iz cesarske rodbine, 6. smo bili v mestnem parku, 7. smo šli v razstavo učil, 8. je bil odločen za skupno fotografiranje, 9. smo si ogledali cesarske konje, vprežno opravó, sedla, kočije in lovsko cesarsko opravó. Popoldne po šoli smo bili na cesar-kem dvoru, 10. je bil namenjen Laxenburgu in drugim zunanjim krajem, 12. smo bili na centralnem pokopališču, 14. v Schönbrunnu, 15. smo si ogledovali obhod nemških pevcev, 16. smo zopet ogledali nekaj okolice, 17. smo ogledovali „Sängerhalle“ a 18. (prost dan) vojaško parado na Schmelzu, popoldne pak prater in razsvetljava v razstavi, 19. smo bili v c. in kr. artilerijskem arzenalu, kjer se izdelujejo puške in topovi, a je tudi krasen muzej z

lepimi slikami, orožjem, oblekami, zaslužnimi križci bojnikov naše vojske iz prejšnjih časov.

Dne 20. smo imeli vsi učitelji skupni zabavni večer, kjer smo Slovenci, kakor pri raznih prilikah zapeli našo milo domačo pesem.

Še so nekateri gg. tovariši si ogledali tudi druge znamenitosti, katere je vse polno po mestu. Vstopnina je po nekaterih krajih 10—20 kr., a drugod prosta popólnoma, zopet pa prosta, samo vodniku je treba kaj darovati, tako da ke bri vedno iz žepov frče. Da pa je človek pri toliki hoji in ogledovanji truden in upehan, se samo ob sebi uné, pa kaj se hoče, ako si hoče več znanostij in vednostij pridobiti, mora si pete brusiti po trdem tlaku.

Razven gosp. nadzornika in prof. Levca so nas počastili s svojim pohodom gg. kolegi L. Božič iz Žirov, J. Kostanjevec iz Cola in Jožef Majer iz Ljubljane.

Končno izrekam v imeni tovarišev presrečno zahvalo visokemu deželnemu odboru in slavnemu kranjski hranilnici, ki sta nam naklonila podpore, da smo mogli svoje znanje pomnožiti in si veliko lepega ogledati. Slava!

Ne smem pa pozabiti tudi našega ljubega tovariša g. nadučitelja Vojteh Ribnikarja, ki nas je povsod z veseljem vodil, bil torej naš voditelj ter z nami šel, dasiravno je on že vse to videl. Prisrčna hvala mu bodi tu izražena.

Ako bi hotel nadrobno vse opisati, časa bi mi primanjkovalo, vzemite, dragi tovariši, te skromne vrstice za dobro.

Ksaverij.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Direktorij „zaveze slovenskih učiteljskih društev“ je imel dne 6. vel. srpana t. l. svojo sejo, pri kateri so se med drugimi sprejele sledeče točke:

1. Z ozirom na to, da daje banka „Slavija“ svojim članom dividendo, katera od petega leta naprej vsakemu zavarovancu v oddelkih življenskih zniža zavarovalnino, oziroma poviša zavarovani kapital; oziraje se na to, da je banka „Slavija“ povsem soliden naroden zavod; oziraje se še na druge dobre okolščine pri banki Slaviji, sklene direktorij podpirati banko „Slavijo“ ter jo priporočati pri raznih učiteljskih društvih in sploh pri slovenskem učitelstvu.

2. Zavezni direktorij sestavi prošnjo na razne deželne zборе, v kateri se prosi, da bi se spremenil dotični šolski zakon tako, da bi imele deželne učiteljske konferencije pravico iz svoje srede voliti zastopnika v deželne šolske svete.

3. Direktorij odpošlje prošnjo na poučno ministerstvo, v koji se prosi, da bi se sestavila posebna enqueta izvrstnih šolnikov, ki naj bi pregledovala in popravljala vse došedanje slovenske šolske knjige in sploh skrbela za to, da bi postajale knjige za slovenske narodne šole vedno boljše in boljše.

4. Direktorij odpošlje prošnjo na dotične deželne zборе za spremembo šolskega zakona v zmislu, da dobe petletnice vsi učitelji — brez izjeme, kakor je to običajno pri drugih uradnikih.

5. Direktorij bode storil potrebne korake, da dobé vsi učitelji pravico, voziti se za znižano ceno po vseh železnicah.

6. Direktorij odpošlje na deželni odbor kranjski prošnjo za splošno volilno pravico kranjskim učiteljem.

Dr. Tomaž Romih
predsednik „Zaveze“.

Vestnik.

Šestdeseti rojstveni dan Njega Velikanstva presvetlega cesarja Franciška Jožefa I. se je dné 18. vel. srpana po vsej deželi prav slovesno praznoval. V Ljubljani je bila cerkevna slovesnost v stolni cerkvi in v vseh župnijskih cerkvah. Za vse vojaštvo, katerega je sedaj mnogo v Ljubljani zbranega, bila je v l-termanovem drevoredu vojaška sv. maša, potem so se pri preblagorodnem g. deželnem predsedniku baronu Andreji Winklerji poklonili civilni in vojaški dostojanstveniki. Na Bledu se je uprozorila že na predvečer krasna razsvetljava jezera in vsega letovišča. Na slovesnostni dan pa je bila velika sv. maša na otoku, pri kateri se je izborna pela instrumentirana latinska maša. Zvečer je bila velika tombola za napravo občinske bolnice in potem veselica v Malnerjevem hotelu, katere se je udeležilo mnogo izbranega, elegantnega ljudstva.

Odlikovanje. C. kr. deželni šolski nadzornik g. Jakob Smolej je dobil od presvetlega cesarja red železne krone III. razreda.

Osobne vesti. C. kr. deželni šolski nadzornik za srednje in ljudske šole g. Jakob Smolej je bil na svojo prošnjo umirovljen. V svojem dolgoletnem službovanji je na podstavi svoje temeljite izkušnosti in objektivnega postopanja uspešno uplival na razvoj šolstva na Kranjskem sploh. Po smrti deželnega šolskega nadzornika za ljudske šole, g. R. Pirkerja mu je visoka vlada izročila tudi nadzorstvo ljudskih šol. Kot tak se je izkazoval posebnega zaščitnika in podpornika ljudskih učiteljev. V svojem poslovanji je bil vzor marljivosti in vestnosti in kdor je prišel z njim v službeno dotiko, spominjal se bode njegove ljubeznivosti in dobrohotnosti. Dal Bog, da bi po tolikoletnem trudapolnem in z najvišjega mesta odlikovanem delovanji še dolgo v miru in zdravji užival čas pokoja!

Presvetli cesar je imenoval deželnim šolskim nadzornikom za srednje in ljudske šole ravnatelja višje gimnazije ljubljanske g. Jožefa Šumana in visoko naučno ministerstvo ga je pridělilo deželnemu šolskemu svetu kranjskemu.

Predsednik c. kr. okrajnemu šolskemu svetu logaškemu, preblagorodni gospod vladni tajnik Gustav del Cott je imenovan okrajnim glavarjem.

Ravnateljem na tukajšnji višji realki je bil imenovan dosedanjí začasni ravnatelj g. dr. Rudolf Junovicz. — G. dr. Ivan Bezjak je dobil mesto začasnega učitelja za slovenščino na učiteljski v Mariboru.

Po 42 letnem, od presvetlega cesarja odlikovanem službovanji je stopil v pokoj voditelj I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani g. Andrej Praprotnik. Leta 1860., ko se je preselil iz Dobrove v Ljubljano, ustanovil je naš list in ga je uredoval s kratko izjemo do konca leta 1889. Od časa uredbe ljudske šole na Kranjskem po državno-šolskem zakonu od dné 14. mal. travna 1869. l. je bil član visokega deželnega šolskega sveta kranjskega in član izpraševalne komisije za ljudske šole. O njegovem delovanji na literarnem polji slovenskem nam je obljubil za naš list pisati naš zaslužni sodruknik v. č. g. kanonik prof. J. Marn v „knjigi slovenski v devet-

najstem veku“. Za danes mu le želimo, da bi po tolikoletnem delovanji še dolgo užival čas miru! —

Učiteljske službe so dobili učiteljska pripravnikarja gg.: Martin Humek na Raki, Srečko Nagel na Studenci in gospodičine Ana Cevnik na Čateži, vsi trije v krškem šolskem okraji. Pomožni učitelj g. I. Dolinar na Studenci pride za pomožnega učitelja na novo ustanovljeno šolo na Dobovci pod Humom.

Nova dekliska šola v Ljubljani. Slavni deželni odbor je dné 28. pret. m. sklical enquete, da bi se z ozirom na veledušno Gorupovo ustanovo posvetovala, kakšno deklisko šolo bi kazalo v Ljubljani ustanoviti. Posvetovanja so se udeležili gg.: deželni glavar dr. Jožef Poklukar, cesarski svetnik Ivan Murnik in dr. Josip Vošnjak kot zastopniki deželnega odbora; vladni svetnik Josip Merk in dež. šolski nadzornik Josip Šuman kot zastopnika c. kr. deželnega šolskega sveta; dr. Ivan Tavčar in prof. Fr. Levec kot zastopnika c. kr. mestnega šolskega sveta; dr. vitez Bleiweis - Trsteniški in nadzornik Ivan Tomšič, kot zastopnika mestne občine ljubljanske. Po blizu dvehurnem posvetovanji, katero je vodil gosp. deželni glavar, sprejel se je soglasno predlog g. prof. Levca, da je v Ljubljani ustanoviti trirazredno deklisko meščansko ljudsko šolo s slovenskim učnim jezikom in pod moškim vodstvom, z dodatnim predlogom g. dr. viteza Bleiweisa, da se s to meščansko šolo, ako bode treba, združi še poseben praktičen učni tečaj v četrtem letu. — Določilo se je tudi, da poleg navadnih predmetov dekliske meščanske šole naj se na tej šoli uče tudi nemščina, gospodinstvo in higijena kot obvezni, italijanščina in francosčina kot neobvezni predmeti. Podrobni učni načrti izdelala c. kr. mestni šolski svet. Učiteljsko osebje naj šteje kateheta, ravnatelja, tri učitelje in jedno učiteljico. Preverjeni smo, da bode te sklepe vse slovensko učiteljstvo in vse zavedno prebivalstvo ljubljansko z velikim veseljem pozdravilo. Želoti je le, da se v napredek našega šolstva in našega naroda kmalu tudi dejanski izvrši!

Umrla je pred kratkim v Ljubljani gospodičina Ivana Arko, učiteljica v Ribnici. Zaradi bolehnosti je bila že skoraj vse leto na dopustu, a ni mogla več okrevati. Mučna prsna bolezen jo je spravila v prerani grob. Blag ji spomin!

Kmetijskega tečaja za ljudske učitelje na deželni poljedelski, sadjarski in vinarski šoli na Grmu, ki je trajal od dné 6. do dné 27. vel. srpana, udeležili so se letos gg.: dr. Tomaž Romih, meščanski učitelj v Krškem; Jožef Bregar, nadučitelj v Kranjski Gori; Luka Albrecht, učitelj v Ledinah; Bernard Andolšek, učitelj v Srednji Vasi v Bohinji; Jakob Dimnik, učitelj v Postojini; Rudolf Horvat, učitelj v Orehku; Francisek Jegljčič, učitelj na Dovjem; Albert Kolbezen, učitelj v Starem Trgu pri Poljanah; Anton Likozar, učitelj v Goričah; Jožef Novak, učitelj na Dobrovi; Francisek Rojina, učitelj v Kolovratu; Franciš. Schiffer, učitelj v Starem Trgu pri Loži; Janez Schöber, učitelj v Črmošnjah; Jožef Turk, učitelj v

Begunjah pri Radovljici; Francišek Zaman, učitelj na Ubelskem.

Učiteljske plače na Kranjskem. Zakonski načrt o reguliranju učiteljskih plač na Kranjskem, katerega je vzprejel kranjski deželni zbor v seji dne 15. listopada 1889, ni dobil Najvišjega potrjenja. Uradni list navaja, da je nejasen § 3. tega zakona, ki pravi: „Ustanovitev učiteljskih služeb, kakor tudi razvrstitev, to je določitev njih plačilnih vrst, izvršuje deželno šolsko oblastvo v sporazumu z deželnim odborom“. V tem slučaju bi bil deželni šolski svet nekako odvisen od deželnega odbora. Poglavitni pomislek pa je bil proti § 6., ki pravi: „Učiteljem, kateri so kot stalni učitelji na jedni ter isti jednorazredni ljudski šoli z letno plačo IV. vrste zadovoljno službovali deset let, gré razven zakonitih starostnih doklad še osebna doklada 50 gld., ki se pri odmeri pokojnine ne všteta, ki pa odpadejo, ako učitelj dobi višjo plačo. Priznanje te osebne doklade izreče deželni šolski svet v sporazumljenju z deželnim odborom“. Tudi v tem slučaju bi bil deželni šolski svet navezan na pritrjenje deželnega odbora, kateri pa ne more razsojevati, ali so učitelji zadovoljno službovali ali ne. — Obžalovati moramo, da so se v načrt sprejela določila, ki niso mogla dobiti potrjenja. S tem je uredba naših bornih plač najmanj za jedno leto preložena.

Iz vdovskega učiteljskega društva. Odborova seja je bila dne 7. vel. srpana. Navzoči: predsednik g. dr. Anton Jarc; odborniki gg.: Čencič, Govekar, Močnik (tajnik), Stegnar, Tomšič, Žumer in Punčuh. Tajnik poroča o stanju društva in o premembah, ki so se vršile od časa zadnje odborove seja 20. mal. travna. Osnova pravil se je odposlala vsem udom vdovskega društva, dalje tudi šolskim nadzornikom po Kranjskem. Zoper vsako spremembo sta se oglasila po dopisnicah dva uda, za posamezne spremembe se je oglasilo nekaj več udov, med temi v „Učit. Tov.“ g. Jeglič z Dovjega. Velika večina se je molče a tudi pisмено pritrjuje odločila za osnovo.

Od zadnjega občnega zbora p. l. je k društvu pristopilo 10 učiteljev, v starosti od 23 — 50 let. Med temi je 1 neoženjen, drugi so družinski očetje; med temi je 1 vplačal takoj vso vstopnino 27 gld. Leto in dan pristopa se šteje udom od časa prvega vplačevanja, a to sedaj pristopivši so plačali letnino za l. 1890; naše društveno leto se namreč zaključí konec vel. srpana. Podpiranih je bilo letos 10 vdov in 20 sirot, pristopila je namreč 1 vdova s 100 gld. na leto. Obligacije se letos niso kupovale, ker so precej visoke, a gotovina v hranilnicah se je pomnožila za 950 gld.

Naši dolžniki, učitelji-udje nekaj redno, nekaj pa tudi neredno plačujejo, pri posojilu se jim navadno odtegnejo takoj 6% obresti. Letnino za več let je na dolgu nek ud, ki pa obeta, da bode v kratkem plačal. (Odbor je bil te misli, da se mora z udom, ki je na letnini dolžan, po pravilih ravnati).

Po tem poročilu se je prestopilo na dnevni red. V društvo se sprejme g. Ignacij Tramte, oženjen učitelj iz Kamnika, leta se mu štejejo takoj, ko vplača prvo vsoto. — Občni zbor bode 2. vinotoka po navadnem običaji. Na dnevni red pride nasvetovana preosnova društvenih pravil. Ker bode morebiti razprava o tem živahna, ta dan ne bode zborovalo „Slovensko učiteljsko društvo“, pač pa dan poprej t. j. 1. vinotoka v sredo zvečer „Narodna

šola“. — Opozarjamo društvenike vdovskega društva, da je za preuredbo pravil treba $\frac{3}{4}$ glasov izmed navzočih; posamezni §§. po tem, ko je o načelu sprejeta sprememba, pa zahtevajo le absolutne (nadpolovične) večine. Komur je kaj mari, bode se že toliko potrudil, da bode prišel k zboru, in stvar objektivno presodil. Povzamemo še jedenkrat glavne spremembe, ki so: 1. K društvu morejo prestopiti tudi učiteljice. 2. Društvo garantira neoženjenim udom prevžitnino. 3. Društvo daje na posodo (kako in komu pove § 18.). 4. Najvišja pokojnina vdovam je 120 gld. a to dosežejo le po 25 letih vplačevanja, po stopinjah od 20 do 120 gld. 5. Kdor že 30 let vplačuje, oprošča se vplačevanja, a ostane še pravi ud z vsemi pravicami. Te radikalne preuredbe merijo na to, društvo uravnati tako, da bode pristopno vsemu učiteljstvu na Kranjskem, potem pa dati vsakemu nekaj, bodi si samec ali vdovec; tudi dosihmal je mogoče bilo a le od slučaja do slučaja učiteljem takim, ki imajo neznatno pokojnino kaj seči pod rame. Sedaj bode uravnano tako, da se pokojnina vdovam zviša po letih vplačevanja, to je običajno pri vseh zavarovalnicah, sicer bi se to doseglo tudi z višjim vplačevanjem prva leta pristopa, a to bi bilo preveliko breme; § 11. v osnovi ima pa tudi zabraniti, da se društveno premoženje prehitro ne porabi in se kolikor moč enakomerno med ude razdeli. Da se pa udom, ki že 30 let vplačujejo, breme olajša, pač ni treba razlagati, da je to pravično a ima tudi namen priganjati k pristopu. Sicer pa vsakdo lahko razume, da sedanji odbor ne išče sebe, ampak korist učiteljstva. Komur je kaj skrbi za svoje, še lahko pristopi po starih pravilih; kakor pa slišimo, preosnovi ugovarjajo najbolj tisti, ki še udje niso, ti se pač lahko uteše, ako pravočasno pristopijo.

„Matica Slovenska.“ V zadnji številki „Učit. Tov.“ smo poročali o dopolnilni volitvi v društven odbor. Sedanji odbor se je tako-le sestavil: Jožef Marn, predsednik; Francišek Levec, prvi podpredsednik; Peter Grasselli, drugi podpredsednik; Luka Robič, blagajnik; dr. Jernej Zupanec, pregledovalnik računov; Anton Kržič in Andrej Praprotnik, ključarja; Anton Bartel in Simon Rutar, overovatelja sejnih zapisnikov; dr. Ivan Tavčar, pravdni zastopnik. Gospodarski odsek: dr. Hinko Dolenec, Peter Grasselli, dr. Anton Jarc, Luka Robič, dr. Ivan Tavčar. Književni odsek: Anton Bartel, Anton Koblar, Anton Kržič, dr. Jožef Lesar, Francišek Levec, Maks Peteršnik, Simon Rutar, Ivan Šubic, Ivan Tomšič, Francišek Wiesthaler, Anton Zupančič, Vilfa'd Zupančič.

Igrališča za otroke. Kdor obiskuje naša javna šetališča v Ljubljani, zapazil je že gotovo jako čuden nedostatek, ta namreč, da naša nežna mladina nikjer nima svojega igrališča, nikjer prostora, kjer bi se v hladni senci zabavala in malo poigrala. Nekdaj je bilo otrokom v „Zvezdi“ določenega nekaj prostora, pozneje se jim je odkazal prostor pod Tivoli. A ta prostor ni posebno prikladen, letos pa je vrhu tega vsled vodovodnih del ves pokvarjen in ubogi otroci nimajo, kam bi se dali, ker je letos strogo zabranjeno, posedati na tem ali onem tivolskem travniku. Dobro sem sam čutil, da je občinstvo prejšnjo magistratovo nebriznost le preveč zlorabilo in s travniki ravnalo, kakor da bi bilo na „gmajni“, tega sem pa tudi preverjen, da se mora za otroke določiti kakšen

prostor. Potreba je velika, mesta pa tudi ne bode zadelo tako hudo, da bi kaj tacega ne moglo utrpeti. Zatorej dajte mladini kaj prostora, prav hvaležni Vam bomo za to! — Da so igrališča za otroke v mestu tudi s pedagogičnega ozira potrebna, sklepamo iz tega, da je mestno učiteljstvo pred tremi leti pri učiteljski konferenciji soglasno sklenilo prošnjo do mestnega magistrata, da bi se v raznih delih mesta priredila taka igrališča. Po „Sl. N.“

Pouk iz domače zgodovine. V „Slov. Gosp.“ beremo: „Na c. kr. gimnaziji v Mariboru je bila preizkušnja iz štajarske zgodovine. Četrtošolci A. Jerovšek, Fr. Schirmmaul, K. Ozvald in Fr. Krošelj so dobili pri njej darila za svoje izvrstno znanje. Učil je štajarsko zgodovino g. prof. Horak in so mu učenci delali vso čast pri preizkušnji“. Iz tega se razvidi, da se na mariborski gimnaziji v četrtem razredu kot neobvezen predmet posebno poučuje štajarska zgodovina. Za marljivejše učence so tudi določena darila. Vse stroške za ta pouk nosi po našem mnenju dežela oziroma deželni odbor, ker nam je znano, da se isto tako domača zgodovina poučuje v Gradci in vse stroške plačuje deželni odbor. Kaj koristen v prospeh zgodovine kranjske dežele bi bil tak pouk tudi v Ljubljani in Novem Mestu. Stroški za to bi ne bili veliki; ali bi jih ne mogla dežela prevzeti? Morda bi se pa našel tudi kak premožen rodoljub, ki bi napravil v ta namen malo ustanovo?

Na vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Novem Mestu razpisanih je do 20. kimovca 1890. l. 6 deželnih ustanov, do katerih imajo pravico sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, kateri pa morajo biti najmanj 16 let stari, krepkega telesa in čvrstega zdravja. — Učenci z deželnimi ustanovami dobe v tej šoli stanovanje, hrano in pouk brezplačno, za obleko si pa morajo sami skrbeti.

Prošnjam je priložiti rojstveni list, spričalo dovršene ljudske ali obiskovanje srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Prošnjam za sprejem proti plačilu je priložiti reverz ali obvezno pismo roditeljev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Pestalozzijev spomenik. V Iverdonu se je vršilo odkritje Pestalozzijevega spomenika. Spomenik je prav umetniško delo. Soha predstavlja velikega pedagoga z dvema otrokoma. Deček ima knjigo v rokah in gleda zaupljivo in naidušeno Pestalozziju

v obraz, dočim se ga drži deklica z največjim zaupanjem na obličji. Pestalozzijska leva roka počiva na dečkovih ramah, desnico pa dviga kvišku, kakor bi učil. Ljubezen govori iz obraza velikega človeka in detoljuba.

Vabilo na naročbo. (Slovenski zemljepisni atlant.) V rokopisu imam pripravljen slovenski zemljepisni atlant, ki bode v prvi vrsti raznovrstnim slovenskim šolam primeren. Ako dobim dovolj naročnikov, hočem ga sam založiti, čeravno se mora vtakniti v tako delo veliko denarja. Uljudno vabim torej vsesкупно slovensko občinstvo na obilo naročbo prvega slovenskega šolskega zemljepisnega atlanta, čegar cena bode 1 gld. Naročnine ni treba naprej pošiljati.

V Krškem 27. vel. srpana 1890.

Ivan Lapajne,
šolski ravnatelj.

Kdo gre v Beli Grad? V Belem Gradu je na tamošnji rimsko-katoliški ljudski šoli z nemškim učnim jezikom, katero obiskujejo samo otroci avstro-ogerskih podanikov in katera je pod pokroviteljstvom avstro-ogerskega poslanstva, popolniti mesto učitelja, katerega letna plača je 800 gld. poleg pravice do prostega stanovanja.

Prosilci za to službo morajo biti rimsko-katoliške vere, v нравstvenem in političnem oziru neomadeževani, nemškega jezika v govoru in pisavi popolnoma zmožni in morajo dokazati, učno usposobljenost za splošne ljudske šole.

Pri jednaki kvalifikaciji imajo prednost tisti prosilci, ki so zmožni srbsko-hrvaškega jezika.

Prosilec naj je tudi sposoben za oskrbovanje cerkvene glasbe.

Prošnje za to službo naj se s poročilom okrajnega šolskega nadzornika vložijo najkasneje do dne 10. kimovca t. l. pri c. in k. avstro-ogerskem poslanstvu (Gesandtschaft) v Belem Gradu — Srbija.

Zahvala. Po svoji darežljivosti obče znana „Narodna šola“ je blagoizvolila na prošnjo podpisanega učitelja tukajšnji šoli podariti brezplačno več učnih pripomočkov. Za ta velikodušni dar se naj topleje zahvalujeta krajni šolski svet in šolsko vodstvo.

Radomlje dne 28. vel. srpana 1890.

Hinko Paternost,
učitelj.

Ivan Nastran,
predsednik kraj. š. sveta.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Opomnja. V teku meseca vel. srpana je bilo še več služb razpisanih, obrok za vlaganje prošenj pa je pred dnem 1. kimovca pretekel, torej ni mo mogli od sl. c. k. okr. šolskih svetov nam doposlanih razpisov pravočasno priobčiti, posredovali pa smo, da so se ti razpisi v obeh ljubljanskih slov. dnevnikih objavili. Te službe so: 2. in 3. služba na dekliški šoli v Novem Mestu (450, ozir. 400 gld.), obrok do

22. vel. srpana; 3. služba v Vipavi stalno (450 gld. in stanovanje), do 25. vel. srpana; 4. služba v Toplicah — stalno (400 gld.), do 29. vel. srpana; učiteljska služba v Selih (okr. Novo Mesto) — stalno ali začasno (400 gld., 30 gld., stanovanje), do 29. vel. srpana; 2., 3. in 4. služba v Trebnjem — stalno ali začasno (500, oziroma 450 in 400 gld.), do 29. vel. srpana; učiteljska služba v Zagradci

— stalno ali začasno (400 gld., 30 gld., stanovanje), do 29. vel. srpana; 2. služba v Šlent-Petru pri Novem Mestu — (400 gld.), do 29. vel. srpana; učiteljska služba v Dolu (okr. Litija) — stalno ali začasno (400 gld., 30 gld. in stanovanje), do 31. vel. srpana; 2. služba v Komendi — stalno (400 gld. in stanovanje), do 31. vel. srpana.

Št. 457.

m. š. sv. Na I. mestni petrazredni deški ljudski šoli v Ljubljani je popolniti mesto nadučitelja in šolskega voditelja eventualno mesto učitelja prve oziroma druge plačilne vrste s sistemiziranimi pripadninami.

Prošnje je do 15. kimovca letos izročiti pri podpisnem mestnem šolskem svetu.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski
dné 22. vel. srpana 1890.

Predsednik: *Grasselli m. p.*

Št. 560.

okr. š. sv. Na jednorazrednici v Borštu sè slovenskim učnim jezikom je stalno popolniti službo učitelja-voditelja III. reda.

Podrobni pogoji prijavi so se v uradnem listu Osservatore Triestino.

C. kr. okrajni šolski svet v Kopru
dné 29. mal. srpana 1890.

Predsednik: *Perinello m. p.*

Št. 472.

okr. š. sv. Na novo ustanovljeni jednorazredni šoli v Homci je mesto učitelja in vodje z dohodki III. plačilnega razreda in prostim stanovanjem stalno, eventualno začasno oddati.

Dotične prošnje naj se postavnim potem do dné 9. kimovca t. l. semkaj vložé.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku
dné 25. vel. srpana 1890.

Št. 563.

okr. š. sv. Na dvorazrednici v Hotederšici je podeliti stalno ali začasno drugo učiteljsko mesto z letno plačo 400 gld. in s prostim stanovanjem.

Prošnje opremljene po predpisih je položiti pri tukajšnjem uradu do 20. kimovca t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatci
dné 21. vel. srpana 1890.

Predsednik: *Del Cott s. r.*

Listnica uredništva.

Tudi denašnja številka je dvojna (17. in 18.). Ker nam je došlo mnogo dopisov, morali smo dve poli tiskati, da smo te dopise priobčili, ker bi bilo sicer mnogo dopisov zastarelih. Zaradi tega smo tudi morali izpustiti razpredel „književnost“, akoravno imamo tudi tu gradiva, katero pa laže počaka. P. n. gg. so-

„Učiteljski Tovariš“ izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 15. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ prejemajo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Florijanske ulice št. 1; naročnino pa prejema g. Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Št. 980

okr. š. sv. V krškem šolskem okraji se s tem stalno ali začasno nameščata nastopni učiteljski službi:

1.) Na štirirazredni ljudski šoli v Mokronogu tretje učiteljsko mesto s 450 gld. letne plače, oziroma četrto učiteljsko mesto s 400 gld. letne plače.

2.) Na trirazredni ljudski šoli v Št. Ruprtu tretje učiteljsko mesto s 400 gld. letne plače. Prosilci za te službe naj svoje pravilno obložene prošnje predpisanim uradnim potem semkaj vložé do 10. kimovca t. l.

C. k. okrajni šolski svet v Krškem
dné 21. vel. srpana 1890.

Dr. Heinz s. r.

Št. 537.

okr. š. sv. Na dvorazredni šoli v Gorjah je razpisana izpraznjena nadučiteljska služba s 500 gld. plače, 50 gld. opravipline in prostim stanovanjem.

Prosilci naj prošnje predpisanim potem semkaj vložé do 6. kimovca t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici
dné 20. vel. srpana 1890.

Št. 622.

okr. š. sv. V šolskem okraji Črnomelj razpišejo se naslednje učiteljske službe v stalno ali začasno umeščenje.

1. Druga učna služba na dvorazrednici v Podzemlju s 400 gld. plače in prostim stanovanjem.

2. Tretjo učno mesto na trirazrednici v Dragatuši z letno plačo 400 gld. in prostim stanovanjem.

3. Tretja učna služba na trirazrednici v Semiči z letno plačo 400 gld.

Vse te službe se tudi učiteljicam podelé.

Prošnje naj se vlagajo do 20. kimovca t. l. pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju
dné 22. vel. srpana 1890.

Dr. Hinterlechner s. r.

Št. 884

okr. š. sv. Na trirazredni dekliški šoli v Kočevji je oddati III. učno mesto s 400 gld. plače. Prošnje do dne 5. kimovca t. l.

C. k. okrajni šolski svet v Kočevji
dné 20. vel. srpana 1890.

trudnike, katerih spisov še nismo priobčili, prosimo potrpljenja; vse se bode ob svojem času porabilo. — Denašnja številka ima kot priloženo „računski sklep“ vdovskega društva. — Prihodnja številka (19.) izide torej dné 1. vinotoka, že v novem šolskem letu; torej že danes želimo vsem p. n. tovarišem po odpočitku srečen začetek ter prosimo č. gg. sotrudnike in tovariše novih člankov, poročil in dopisov!